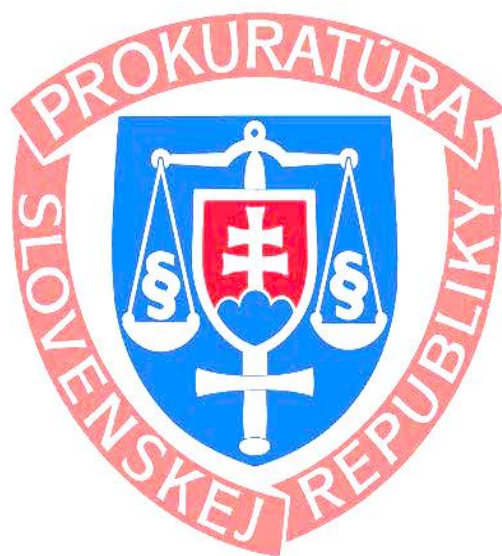

SPRÁVA
O ČINNOSTI ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY
A POZNATKY ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY
O STAVE ZÁKONNOSTI ZA ROK 2022

Bratislava, august 2023

Obsah

ČASŤ I. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE	3
1. Príslušnosť Úradu špeciálnej prokuratúry	3
2. Úlohy Úradu špeciálnej prokuratúry	4
3. Charakteristika činnosti jednotlivých organizačných súčastí Úradu špeciálnej prokuratúry	5
4. Personálna informácia	6
5. Plnenie iných úloh	7
ČASŤ II. STAV KRIMINALITY	8
1. Celkové základné údaje o stave kriminality	8
2. Skladba kriminality	11
3. Trestné stíhanie právnických osôb	36
ČASŤ III. ČINNOSŤ ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY PRED ZAČATÍM TRESTNÉHO STÍHANIA	37
ČASŤ IV. ČINNOSŤ ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY V PRÍPRAVNOM KONANÍ	40
ČASŤ V. SPOLUPRÁCA S POLÍCIOU	44
ČASŤ VI. ČINNOSŤ ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY V SÚDNOM KONANÍ	45
ČASŤ VII. APLIKAČNÉ, ORGANIZAČNÉ, PERSONÁLNE PROBLÉMY A NÁVRHY OPATRENÍ	46
1. Aplikačné problémy	46
2. Organizačné a personálne problémy	49
3. Návrhy opatrení na zefektívnenie činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry	49
ZÁVER	50

Podľa § 55d ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) špeciálny prokurátor podáva Národnej rade Slovenskej republiky raz za rok správu o činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry, z ktorej vyplývajú jeho poznatky o stave zákonnosti.

ČASŤ I.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

1. Príslušnosť Úradu špeciálnej prokuratúry

Úrad špeciálnej prokuratúry je osobitnou súčasťou Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „Generálna prokuratúra“) s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry v roku 2022 plnili predovšetkým úlohy vyplývajúce z ustanovenia § 55b ods. 1 zákona o prokuratúre, podľa ktorého Úrad špeciálnej prokuratúry vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, trestne stíha osoby podozrivé zo spáchania trestných činov a uplatňuje oprávnenia prokurátora v konaní pred súdom, a to vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu, ak nejde o veci patriace do pôsobnosti Európskej prokuratúry.

Pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu je upravená v § 14 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Podľa § 14 Trestného poriadku sa pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu, a teda aj pôsobnosť Úradu špeciálnej prokuratúry do 31. decembra 2022 vzťahovala na:

- a) trestný čin úkladnej vraždy,
- b) trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 3 zákona č. 300/2005 Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“),
- c) trestný čin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 4 Trestného zákona,
- d) trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 3 a 4 Trestného zákona v súbehu s trestnými činmi podľa písmen b), c), e), f), g), h), i), l) alebo m),
- e) trestné činy prijímania úplatku podľa § 328 až 330 Trestného zákona,
- f) trestné činy podplácania podľa § 332 až 334 Trestného zákona,
- g) trestný čin nepriamej korupcie podľa § 336 Trestného zákona,
- h) trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a Trestného zákona,

- i) trestný čin športovej korupcie podľa § 336b Trestného zákona,
- j) trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a obzvlášť závažné zločiny spáchané zločineckou skupinou,
- k) trestné činy terorizmu,
- l) trestné činy proti majetku podľa štvrtej hlavy osobitnej časti Trestného zákona alebo trestné činy hospodárske podľa piatej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, ak takým trestným činom bola spôsobená škoda alebo získaný prospech dosahujúci najmenej dvadsaťpäťtisíc násobok malej škody podľa Trestného zákona, alebo ak taký čin bol spáchaný v rozsahu dosahujúcom výšku najmenej dvadsaťpäťtisíc násobku malej škody podľa Trestného zákona,
- m) trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie,
- n) trestné činy súvisiace s trestnými činmi uvedenými v písmenách a) až l) alebo m), ak sú splnené podmienky na spoločné konanie,
- o) trestné činy extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona,
- p) trestný čin ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona,
- r) trestný čin prijatia a poskytnutia nenáležitej výhody podľa § 336c a 336d Trestného zákona.

Doterajšie praktické skúsenosti potvrdzujú efektívnosť takto ustanovenej pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry, pretože dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní pri vyšetrowaní najzávažnejších foriem kriminality je sústredený na jednom justičnom orgáne.

Vo vzťahu k vecnej príslušnosti by bolo vhodné jej rozšírenie aj na všetky trestné činy spáchané zločineckou skupinou a nielen na obzvlášť závažné zločiny spáchaného zločineckou skupinou.

2. Úlohy Úradu špeciálnej prokuratúry

Úrad špeciálnej prokuratúry bol zriadený ako samostatná organizačná súčasť Generálnej prokuratúry na čele so špeciálnym prokurátorom. Úlohou Úradu špeciálnej prokuratúry od jeho zriadenia je vykonávať aktívny prokurátorský dozor vo vzťahu k najzávažnejším formám kriminality (organizovaný zločin, terorizmus, ekonomická kriminalita, korupcia a extrémizmus) bez akéhokoľvek vonkajšieho vplyvu sústredene a nekompromisne na jednom centrálnom orgáne, pri špecializácii prokurátorov podľa jednotlivých druhov kriminality tak, aby bolo možné kvalitne vykonávať prokurátorský dozor v prípravnom konaní, ako aj kvalifikovane zastupovať obžalobu v konaní pred súdmi.

Je potrebné poznamenať, že orgány prokuratúry, a teda aj Úrad špeciálnej prokuratúry sú represívne orgány, ktoré vstupujú do konania až vtedy, ak je odhalené podozrenie z trestného činu, kedy začína prokurátorský dozor. Prokuratúra nemá ani oprávnenie, ani procesné, personálne a materiálne podmienky na odhaľovanie trestnej

činnosti. Úloha odhaľovať trestnú činnosť je výlučne v kompetencii Policajného zboru, predovšetkým jeho operatívnych zložiek.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry vykonávali prokurátorský dozor aj vo viacerých veciach, ktoré nepatrili do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu. Išlo o veci, v ktorých generálny prokurátor využil svoje oprávnenie podľa § 51 zákona o prokuratúre a určil, aby vo veci, ktorá by inak patrila do príslušnosti všeobecnej prokuratúry, vykonával prokurátorský dozor prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry, a to vzhľadom na povahu (náročnosť) veci. Rovnako sa vykonával takto dozor aj vo veciach, ktoré v úvode vyšetrovania nebolo možné právne kvalifikovať tak, aby bol dozor vykonávaný na Úrade špeciálnej prokuratúry, avšak súviseli s trestnými vecami rozpracovanými v dozore vykonávanom na Úrade špeciálnej prokuratúry. V niektorých veciach boli podané obžaloby, vzhľadom na vyššie uvedené, aj na iné súdy ako na Špecializovaný trestný súd, resp. pokračovali hlavné pojednávania na iných súdoch (začali pred rokom 2022). Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry sa zúčastňujú aj odvolacích konaní, čo je v prípade Špecializovaného trestného súdu konanie pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd“).

Špecializovaný trestný súd má naďalej pracovisko aj v Banskej Bystrici, na ktorom pôsobí približne polovica jeho sudcov. Preto sa prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry zúčastňovali aj hlavných pojednávaní na Špecializovanom trestnom súde, pracovisku Banská Bystrica, pričom často ide o dvoj až trojdňové pojednávania. To spôsobuje náklady na cestovanie, ako aj ubytovanie v Banskej Bystrici.

Pri personálnom poddimenzovaní Úradu špeciálnej prokuratúry je aj vykonávanie úkonov v Banskej Bystrici jedným z faktorov, ktorý zaťažoval chod Úradu špeciálnej prokuratúry, a to hlavne v kontexte skutočnosti, že prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry v roku 2022 odpojednávali celkovo 3 232,5 hodiny.

3. Charakteristika činnosti jednotlivých organizačných súčastí Úradu špeciálnej prokuratúry

S účinnosťou od 15. februára 2021 sa uznesením vlády Slovenskej republiky č. 81 zo dňa 10. 2. 2021 zreorganizovala štruktúra Úradu špeciálnej prokuratúry a súčasne sa navýšili počty funkčných miest prokurátorov na celkovo 39 (vrátane špeciálneho prokurátora) a vzniklo 5 funkčných miest pre asistentov prokurátorov.

Z hľadiska organizačného sa štruktúra Úradu špeciálnej prokuratúry v roku 2022 nezmenila. Naďalej platí stav, že prokurátori sú zaradení do dvoch odborov – ekonomickej kriminality a všeobecnej kriminality, ktorý sa ďalej člení na oddelenie organizovaného zločinu, terorizmu a extrémistickej kriminality a oddelenie korupcie.

Činnosť prokurátorov odboru všeobecnej kriminality bola zameraná predovšetkým na vyšetrovanie trestných činov úkladnej vraždy, organizovanej kriminality páchanej zločineckými skupinami, terorizmu, korupčných trestných činov a v neposlednom rade extrémistických trestných činov, ktoré tvoria pomerne veľkú časť agendy tohto odboru.

Prokurátori odboru ekonomickej kriminality konali najmä vo veciach hospodárskych trestných činov a trestných činov proti majetku, ak takýmito činmi bola spôsobená škoda alebo bol získaný prospech vo výške najmenej 6 650 000 eur a trestných činov poškodzovania finančných záujmov európskych spoločenstiev, a to aj napriek vzniku Európskej prokuratúry. Riešili aj prípady zločineckých skupín, pokiaľ podstatu trestnej činnosti týchto skupín predstavovala ekonomická kriminalita, a tiež závažné prípady korupcie, najmä ak korupčná trestná činnosť bola previazaná na páchanie závažnej majetkovej a ekonomickej trestnej činnosti.

4. Personálna informácia

V roku 2022 bol určený počet funkčných miest na Úrade špeciálnej prokuratúry na 39 prokurátorov. Na Úrade špeciálnej prokuratúry však pôsobilo k 31. decembru 2022 reálne iba 28 prokurátorov, pričom počas časti roku boli dvaja prokurátori na Úrade špeciálnej prokuratúry dočasne preložený na stáž. Jeden z prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry koncom roku 2022 absolvoval viacmesačnú pracovnú stáž v Eurojuste v Haagu.

Na odbore ekonomickej kriminality pôsobilo 8 prokurátorov (od júna 10 a od decembra 11 prokurátorov) vrátane riaditeľa odboru. Na odbore všeobecnej kriminality pôsobilo 12 prokurátorov (od júna 14 prokurátorov) vrátane riaditeľa odboru a dvoch vedúcich oddelení. Uvedené počty nezahŕňajú špeciálneho prokurátora a jeho zástupcu.

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že miera zaťaženia jednotlivých prokurátorov je enormná, a to vzhľadom na vysoký počet spisov pri výkone prokurátorského dozoru v prípravnom konaní, ako aj vzhľadom na počet vecí, ktoré sa nachádzajú v súdnom konaní. Ako vyplýva z údajov prezentovaných v ďalšej časti, počet vybavovaných vecí oproti minulému roku zostal v zásade konštantný, pričom v niektorých oblastiach bol zaznamenaný mierny pokles a v niektorých, opačne, nárast v agende vybavovanej prokurátormi Úradu špeciálnej prokuratúry. Pre zabezpečenie chodu Úradu špeciálnej prokuratúry je preto kľúčové doplniť prokurátorov na všetky funkčné tabuľkové miesta. Obsadením všetkých funkčných miest by sa určite zvýšila efektivita vykonávania dozoru a prehĺbila možnosť špecializácie jednotlivých prokurátorov.

Na každé funkčné miesto na Úrade špeciálnej prokuratúry je potrebné absolvovať náročné výberové konanie, čo zabezpečuje výber odborne pripravených

prokurátorov. Okrem toho sa vyžaduje bezpečnostná preverka na stupeň utajenia „Prísne tajné“, čo má zabezpečiť najvyšší možný štandard bezúhonnosti. Viacerí prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry externe učia na vysokých školách, sú členmi rôznych vládnych a medzirezortných komisií a zastupujú Slovenskú republiku vo viacerých medzinárodných inštitúciách.

Nesmiernym pozitívom je zriadenie piatich funkčných miest asistentov prokurátorov, ktoré sa postupne zaplnili. Asistenti prokurátora samostatne vykonávajú jednoduchšie úkony spojené s prácou prokurátora, vykonávajú analytické činnosti, pripravujú pre prokurátorov návrhy rozhodnutí a pomáhajú im aj s úkonmi v rámci súdneho konania. Doterajšia krátka skúsenosť naznačuje, že činnosť asistentov prokurátorov prináša pre prácu celého úradu mimoriadne pozitívny efekt.

5. Plnenie iných úloh

Vzhľadom na charakter trestnej činnosti, ktorá patrí do príslušnosti Úradu špeciálnej prokuratúry, sa prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry pravidelne zapájali do medzinárodných aktivít, ktoré boli väčšinou realizované v rámci činnosti rôznych medzinárodných organizácií, ktorých je Slovenská republika členom, ako aj na vnútroštátnej úrovni pri návrhoch na tvorbu legislatívy.

Čo sa týka spolupráce s Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“), je potrebné poznamenať, že vedúci oddelenia boja proti korupcii Úradu špeciálnej prokuratúry sa ako zástupca Generálnej prokuratúry v roku 2022 každý štvrtý rok zúčastňoval na zasadnutiach Pracovnej skupiny OECD pre boj proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, zároveň sa zúčastňoval aj hodnotiaceho mechanizmu Argentíny podľa Dohovoru OSN proti korupcii. Okrem toho participoval aj na vyplnení podkladov týkajúcich sa hodnotenia Slovenskej republiky v 2. cykle hodnotiaceho mechanizmu vykonávania Dohovoru OSN proti korupcii, ktorý hodnotí stav boja proti korupcii v Slovenskej republike.

V rámci medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti terorizmu sa prokurátor oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a extrémistickej kriminality Úradu špeciálnej prokuratúry zúčastňoval odborných činností v spolupráci s Agentúrou Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (ďalej len „Eurojust“). V rámci plnenia úloh ide o činnosť národného spravodajcu pre Eurojust pre záležitosti terorizmu; táto činnosť vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 383/2011 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste. Okrem toho sa zúčastňoval aj na prípravách všetkých podkladov pre oblasť terorizmu pre medzinárodné organizácie, ako aj na činnosti všetkých vnútroštátnych odborných komisií.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry sa podieľali aj na príprave podkladov v súvislosti s 5. kolom hodnotenia Slovenskej republiky hodnotiacou misiou

MONEYVAL (Výbor expertov pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovanie terorizmu; ide o monitorovací orgán Rady Európy).

Prokurátor odboru ekonomickej kriminality Úradu špeciálnej prokuratúry sa ako spolupracovník Európskeho úradu pre boj proti podvodom (ďalej len „OLAF“) v roku 2022 zúčastňoval na činnosti OLAF a zároveň spolupracoval s OLAF v konkrétnych trestných veciach. Viacerí prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry popritom pravidelne participovali na vzdelávacích podujatiach OLAF a v prípade potreby priamo s predstaviteľmi OLAF konzultovali všeobecné, ako aj konkrétne problémy spojené s ich agendou.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry aktívne pripomienkovali návrhy nových zákonov a legislatívnych zmien v rámci pripomienkových konaní. Podieľali sa tiež na vzdelávacích aktivitách zameraných na problematiku boja proti korupcii, terorizmu a organizovanému zločinu organizovaných na národnej aj medzinárodnej úrovni, jazykových kurzov a na ďalších aktivitách. S poznatkami a skúsenosťami z týchto aktivít boli priebežne oboznamovaní všetci prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry podľa ich špecializácií; následne ich využívali vo svojej činnosti.

ČASŤ II.

STAV KRIMINALITY

1. Celkové základné údaje o stave kriminality

V roku 2022 napadlo do prípravného konania 435 vecí, vybavených bolo 472 vecí proti 603 osobám, v roku 2021 napadlo do prípravného konania 467 vecí, vybavených bolo 506 vecí proti 820 osobám. Oproti predchádzajúcemu roku tak bol zaznamenaný mierny pokles nápadu trestných vecí na Úrade špeciálnej prokuratúry. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že štatistika nereflektuje skutkovú a právnu náročnosť jednotlivých vecí; treba ju vnímať skôr orientačne (ako vyplýva napríklad z nárastu počtu vecí organizovanej kriminality).

Spôsob skončenia trestných vecí z trestného registra v roku 2022 vyplýva z nasledujúcej tabuľky:

Spôsob skončenia prípravného konania	počet vecí	počet osôb a PO
zastavené trestné stíhanie (§ 215) – známi páchatelia	32	55
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 2) – známi páchatelia	7	7

prerušené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného (§ 228 ods. 3)	11	15
podmienečne zastavené trestné stíhanie	2	2
podmienečne zastavené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného (§ 218)	6	9
podaná obžaloba	106	236
zastavené trestné stíhanie (§ 215) – neznámi páchatelia	100	-
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 1) – neznámi páchatelia	53	-
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 2) – neznámi páchatelia	3	-
dohoda o vine a treste	55	78
- počet výziev prokurátora	4	5
- počet návrhov obvinených a obhajcov	46	66
- počet konaní o dohode	56	82
- počet uzavretých dohôd	55	78
- na základe podnetu súdu	1	1
- počet dohôd uzavretých pred súdom	58	83

Trestné veci, v ktorých bolo vedené trestné stíhanie „vo veci“ (t. j. proti neznámemu páchatelovi), boli vybavené nasledujúcim spôsobom:

Spôsob skončenia	Počet
prerušené	56
postúpené	11
zastavené	100
inak	37
Spolu	204

Prevažným spôsobom vybavenia veci „inak“ bol administratívny prevod spisov a postúpenie veci z dôvodu príslušnosti inej prokuratúre.

Trestné stíhanie vo veciach, v ktorých bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe, bolo ukončené v 268 veciach (o 61 vecí menej oproti roku 2021) proti 404 osobám (o 86 osôb menej oproti roku 2021), z ktorých bolo 339 mužov, 55 žien a 10 právnických osôb. Obvinenie bolo vznesené 541 fyzickým osobám (pokles o 196 oproti roku 2021) a 35 právnickým osobám (nárast o 19 oproti roku 2021). Väzobne stíhaných bolo 50 obvinených (oproti 96 v roku 2021). Jednotlivé spôsoby ukončenia vecí boli nasledovné:

Spôsob skončenia - spisy	2022	2021
podaná obžaloba	106	146
dohoda o vine a treste	55	77
zastavené	32	33
podmienečne zastavené	2	2
podmienečne zastavené spolupracujúceho obvineného	6	5
prerušené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného	11	5
postúpené	2	3
prerušené	7	5
zmier	1	
inak	46	53
Spolu	268	329

Z vecí vybavených „inak“ išlo najčastejšie o administratívne prevody a spojenia spisov – pripojené k inému registru Gv (31 vecí), postúpenie veci z dôvodu vecnej príslušnosti (7 vecí) a osvojenie obžaloby z inej prokuratúry (3 veci).

Z celkového počtu trestne stíhaných osôb išlo o cudzincov v 13 prípadoch, čo predstavuje oproti roku 2021 pokles o 9. Išlo predovšetkým o štátnych príslušníkov Českej republiky, Poľskej republiky a Ukrajiny.

Ďalšia časť správy sa zameriava na jednotlivé druhy trestnej činnosti vo vecnej príslušnosti Úradu špeciálnej prokuratúry. Obsahuje aj vybranú kazuistiku za rok 2022. Pri právoplatnom odsúdení obvinených vo verejne známych kauzách sú uvedené celé mená odsúdených osôb.

2. Skladba kriminality

Organizovaný zločin

Organizovaný zločin – trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
185a	1	0	0	0	0
235a	0	0	0	0	1
247/6	1	0	0	1	1
Spolu	2	0	0	1	2

Organizovaný zločin – trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1. januára 2006

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
171	1	1	0	0	0
172	37	31	0	1	23
173	1	1	0	0	0
189/4	8	0	0	0	0
190	2	0	0	0	0
212/5	5	0	1	2	4
221/4	9	7	0	0	4
233	12	8	0	0	4
237/4	6	5	0	0	0
270	3	1	0	0	2
276/4	29	12	3	0	5
277/4	54	42	0	5	5
295	2	1	0	0	1
296	116	79	2	17	41
Spolu	285	188	6	25	89

**Násilná kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona
účinného do 31. decembra 2005**

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
219	3	3	0	0	2
Spolu	3	3	0	0	2

**Násilná kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona
účinného od 1. januára 2006**

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
144	14	6	0	3	13
145	3	3	0	0	2
155	3	0	0	1	2
156	0	0	0	0	1
183	4	1	0	0	0
189	10	0	0	0	0
190	2	0	0	0	0
194	1	0	0	1	0
359	3	1	0	2	3
360	6	4	0	2	5
Spolu	46	15	0	9	26

V roku 2022 bol badateľný pomerne výrazný nárast trestne stíhaných osôb za trestné činy, ktoré sú štatisticky vykazované ako trestné činy spáchané organizovaným zločinom. Počet páchatelov trestne stíhaných pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona stúpol oproti roku 2021 o 27 osôb na celkovo trestne stíhaných 116 fyzických osôb. Celkovo za organizovaný zločin bolo v roku 2022 stíhaných 285 obvinených (v roku 2021 – 247 osôb), obžalovaných bolo 188 osôb (v roku 2021 – 167 osôb) a dohoda o vine a treste bola uzatvorená s 25 osobami (v roku 2021 – 37 osôb). Právoplatne odsúdených bolo celkovo 89 osôb (v roku 2021 – 62 osôb).

Nárast počtu stíhaných osôb v súvislosti s organizovaným zločinom súvisí aj s mediálne známymi kauzami, najmä rozložením viacerých početných drogových zločineckých skupín pôsobiacich na území Slovenskej republiky, s presahom do viacerých štátov Európskej únie (najmä Rakúsko, Holandsko, Belgicko). Príkladmo bola dňa 4. marca 2022 podaná na Špecializovaný trestný súd obžaloba na trinástich dílerov metamfetamínu zo Serede vrátane dodávateľa tabliet slúžiacich na jeho výrobu pochádzajúceho z Poľska v kauze označovanej ako VENAL 6, a to pre podozrenie zo

spáchania drogovej trestnej činnosti formou zločineckej skupiny. Vec nie je právoplatne skončená; obžalovaní boli doposiaľ odsúdení prvostupňovým súdom, dvaja obžalovaní boli oslobodení.

V priebehu roku 2022 bolo zároveň vyhlásených niekoľko odsudzujúcich rozsudkov v rozsiahlych trestných veciach drogovej kriminality. Dňa 2. decembra 2022 Špecializovaný trestný súd odsúdil osem obžalovaných v trestnej veci obžalovaného Ľ. M. a spol. za rozsiahle obchodovanie s metamfetamínom v bratislavskom kraji na celkovo 62 rokov odňatia slobody.

Dňa 15. júna 2022 Špecializovaný trestný súd vyhlásil na podklade obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry odsudzujúci rozsudok proti siedmim obžalovaným zo zločineckej skupiny „Sereďania“, ktorí boli obžalovaní za viacero mimoriadne závažných trestných činov vrátane úkladnej vraždy, ublíženia na zdraví a rozsiahlej majetkovej trestnej činnosti. Súd prvého stupňa uložil v danej trestnej veci jeden doživotný trest odňatia slobody a ďalších 41 rokov odňatia slobody jednotlivým obžalovaným.

V roku 2022 bola právoplatne ukončená významná kauza v súvislosti so zločineckou skupinou „Sátorovci“ (jadro skupiny bolo právoplatne odsúdené v roku 2019 na tresty od 18 – 25 rokov za 9 vrážd), a to prípad dlhoročného starostu Františka Doru, jeho syna a ďalšej osoby, ktorí boli obžalovaní prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry za to, že podporovali činnosť zločineckej skupiny „Sátorovcov“ a objednali si celkovo 6 úkladných vrážd, za čo boli trom obžalovaným právoplatne uložené tresty odňatia slobody v trvaní 25 rokov nepodmienečne.

Dňa 11. januára 2022 vo veci mimoriadne brutálnej vraždy v meste Martin z roku 2021 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) na podklade odvolania prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry obžalovaným sprísnil tresty odňatia slobody, a to tak, že obžalovaný Rudolf Dorčík bol odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie a obžalovaný Milan Jesenský na trest odňatia slobody na 25 rokov. V prípade Rudolfa Dorčíka, ktorý mal v čase spáchania skutku len 19 rokov, ide o historicky najmladšieho páchatelia odsúdeného na doživotný trest odňatia slobody v Slovenskej republike.

Dňa 13. apríla 2022 Najvyšší súd správoplatnil rozsudok Špecializovaného trestného súdu zo dňa 19. apríla 2021, ktorým bol obžalovaný Miroslav Lehotský uznaný za vinného z obzvlášť závažných zločinov úkladnej vraždy a uložil mu trest odňatia slobody na doživotie. Miroslav Lehotský médiami označovaný ako „Beštia“ je prvý tzv. sériový vrah od vzniku Slovenskej republiky; zavraždil 3 dospelé osoby – 2 mladé ženy (družky) a muža (druha jeho poslednej partnerky), pričom je podozrivý aj z vraždy maloletého dieťaťa (dcéry druhej mladej ženy). Bol odsúdený aj za týranie blízkej a zverenej osoby, a to maloletého syna, ktorého mal s prvou obeťou. Miroslav

Lehotský je dôvodne podozrivý aj z ďalších vražd. Na miestach, kde sa mal sofistickým spôsobom zbavovať obetí (tieto rozštvrtil, mäso mal dať zožrať psom, kosti mal spáliť a rozdrviť), ktoré boli príslušníkom polície označené svedkyňou, sa našli ďalšie fragmenty kostí, a to rebier a čeľustí patriace dvom dospelým jedincom, mužovi a žene. Ďalej sa našiel úlomok záprstnej kosti patriacej nedospelému jedincovi, pričom tieto obeť neboli doposiaľ identifikované.

Z bežného rámca násilných trestných vecí v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry sa vymyká aj prípad už právoplatne odsúdeného Jána Románka, ktorý bol odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie za štyri vraždy (z toho jedna úkladná vražda v štádiu pokusu), ktoré boli dlhodobo neobjasnené, pričom prvá vražda bola v roku 2015, druhá vražda v roku 2017 a tretia vražda bola vykonaná v roku 2019. Uvedené vraždy sa podarilo objasniť až po tom, ako v roku 2021 odsúdený Ján Románek strieľal na policajnú hliadku a následne boli zaistené rôzne zbrane, ktorých skúmaním sa potvrdilo, že týmito zbraňami boli vykonané vraždy v rokoch 2015 až 2021. Odsúdený sa snažil počas vyšetrovania dlhodobým predstieraním nepríčetnosti zbaviť trestnoprávnej zodpovednosti za spáchané skutky. Trestná vec bola Špecializovaným trestným súdom rozhodnutá 13. októbra 2022 a právoplatne Najvyšším súdom dňa 17. januára 2023.

Dňa 3. mája 2022 uznal Špecializovaný trestný súd vinným obvineného Mgr. Milana Žáčika a Mgr. Ivana Bobockého za činnosť pre zločineckú skupinu, korupčné trestné činy a iné, ktoré súviseli s neoprávneným lustrovaním v informačných systémoch Policajného zboru, informovaní o pripravovaných úkonoch trestného konania voči konkrétnym osobám, neoprávnenom získavaní informácií o obchodnej činnosti právnických osôb a súkromnom živote fyzických osôb a pod., za čo obvineným boli uložené podmienené tresty odňatia slobody, zákaz činnosti a u jedného z obvinených aj trest prepadnutia majetku.

Dňa 30. augusta 2022 bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu neprávoplatne uznaný za vinného renomovaný advokát z bratislavského kraja zo spáchania skutkov právne kvalifikovaných ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (podpora zločineckej skupiny „Takáčovci“) a za pomoc pri zločine krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 Trestného zákona. Za tieto skutky bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s podmieneným odkladom a určením skúšobnej doby a probačného dohľadu v trvaní 4 roky. Rovnako mu bol uložený peňažný trest vo výmere 10 000 eur a trest zákazu činnosti vykonávať advokátsku činnosť vo výmere 4 roky. Týmto rozhodnutím bola potvrdená úzka spolupráca členov zločineckej skupiny „Takáčovci“ s advokátom pri ovplyvňovaní svedka v trestnom konaní.

V roku 2022 bol počet páchatel'ov trestne stíhaných pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 Trestného zákona 14 osôb a pre trestný čin vraždy podľa § 219 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. decembra 2005 celkovo 3 osoby.

Pri stíhaní zločineckých skupín bol zaznamenaný progres v oblasti finančného vyšetrovania a činnosti analytického oddelenia Policajného zboru, ktoré sa postupne zefektívňujú v rámci prebiehajúcich trestných konaní. Efektivita finančného vyšetrovania a analytickej činnosti je v súčasnosti kľúčová, keďže trestná činnosť sa v niektorých svojich oblastiach posúva do sofistikovanejších rovín a jej dokazovanie si vyžaduje aj práve naznačené „špecifické“ konania, prostredníctvom ktorých môže byť naplnený účel trestného konania v jeho celosti.

Tento spôsob vyšetrovania je bežný a jediný efektívny aj v rámci väčšiny krajín Európskej únie.

Boj proti terorizmu

V roku 2022 boli predmetom výkonu dozoru prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry aj trestné veci týkajúce sa terorizmu.

V jednom prípade sa jednalo sa o trestnú vec označovanú ako „SlovakBro“. Uvedená trestná vec bola právoplatne skončená rozsudkom Špecializovaného trestného súdu zo dňa 10. novembra 2022. Obvinený bol odsúdený pre zločin niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419b ods. 1 Trestného zákona, ale aj trestné činy extrémizmu (celkovo 252 bodov) na základe schválenej dohody o vine a treste na trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov. Odsúdený páchatel' je slovenský štátny občan, ktorý pôsobil výlučne v kyberpriestore, a to tak na Slovensku, ako aj v Čechách; vynikajúco ovládal anglický jazyk a z uvedeného dôvodu mala ním páchaná trestná činnosť dopad v rámci rozsiahleho kyberpriestoru viacerých štátov. Bol správcom niekoľkých kanálov a četovacích skupín na Telegram a osobitne tiež na Terrorgrame. Na Terrorgrame sa podieľal ako spoluautor na vydaní troch publikácií týkajúcich sa militantného akcelerationizmu (pozn. ide o súbor taktických postupov a stratégií, ktoré majú vytvoriť tlak a zhoršiť latentné sociálne rozdiely, často prostredníctvom násilia, a tak urýchliť kolaps spoločnosti, čo má smerovať k chaosu a tzv. rasovej očiste, z ktorej má vzniknúť „nový poriadok“) a podnecovania k terorizmu. Najmä tretia publikácia bola paradoxne uverejnená po jeho zatknutí a je považovaná za manuál na páchanie teroristických útokov tzv. „osamelými vlkami“.

Po začatí trestného stíhania bola uzatvorená Dohoda o vytvorení Spoločného vyšetrovacieho tímu medzi Slovenskou republikou a Českou republikou za participácie Eurojustu a Europolu, keďže páchatel' šíril v kyberpriestore aj návody na úpravu zbraní či manuály na výrobu výbušnín a schvaľoval rôzne teroristické útoky. V čase jeho zatknutia sa pri domových prehliadkach našla súčiastka vyrobená 3D

tlačiarňou umožňujúca úpravu zbrane automatickej pušky AR-15 tak, aby mohla strieľať dávkami, nielen jednotlivými ranami, teda na zbraň samočinnú.

Vyšetrovanie bolo náročné vzhľadom na spôsob páchania trestnej činnosti. Prebiehalo vo veľmi úzkej spolupráci orgánov činných v trestnom konaní na Slovensku aj v Čechách, za výraznej pomoci Eurojustu pri justičnej spolupráci a Europolu pri analytickej podpore, ako aj Federal Bureau of Investigation (FBI) a justičných orgánov Spojených štátov amerických pri poskytovaní údajov týkajúcich sa emailových účtov, IP adries a pod.

Meno páchatel'a nie je zverejňované, aby sa zabránilo jeho glorifikovaniu v kyberpriestore, ako aj z bezpečnostných dôvodov týkajúcich sa páchatel'a a jeho rodinných príslušníkov.

Dosah konania tohto odsúdeného je zrejmý aj pri vykonaní prvého teroristického útoku na Slovensku dňa 12. októbra 2022 (útok na Zámockej ulici na bar Tepláreň, pri ktorom páchatel' usmrtil strelnou zbraňou dvoch ľudí a jednu osobu zranil). Primárnym cieľom páchatel'a J. K. mal byť v deň spáchania skutku (vtedajší) predseda vlády. Ako svoje ciele páchatel' vo svojom manifeste označil najmä lokality židovskej komunity, keďže jeho manifest má prevažne antisemitský charakter s naratívom „sionistickej okupačnej vlády“ (Zionist Occupation Government). Rovnako ako svoj možný cieľ označil miesta, kde sa schádza LGBTI komunita. Páchatel' teda konal z nenávisti pre sexuálnu orientáciu obetí.

Páchatel' zanechal po sebe 65 stranový manifest na internete, z ktorého je zrejmé, že bol výrazne ovplyvnený militantným akcelerationizmom, s ktorým sa oboznámil aj vďaka práci SlovakBro, ktorému v závere svojho manifestu ďakoval. Zároveň vyjadril obdiv Andreasovi Breivikovi (odsúdený nórsky páchatel' za teroristické útoky v Nórsku v roku 2011), ako aj odsúdenému austrálskemu páchatel'ovi za terorizmus, za útok na mešitu v Christchurch na Novom Zélande, Brentovi Tarrantovi. Manifest bol okamžite prevzatý na Terrorgram, kde bol J. K. dokonca „vysvätený“ za spáchanie svojho skutku.

Tento teroristický útok podnietil vlnu nenávisti zaznamenanú prevažne pri komunikácii na sociálnych sieťach, pričom bolo zaznamenaných v roku 2022 viacero skutkov schvaľovania uvedeného útoku, a to aj pri mladistvých osobách.

Vlna násillia sa prejavila aj pri skutkoch, ktoré smerovali k čistému násilliu, bez ideologického základu viažuceho sa k terorizmu. Išlo napríklad o prípady mladistvých, ktorí si priniesli do školy sekeru, aby ňou zavraždili svojich spolužiakov. Berúc do úvahy znalecké dokazovanie z psychiatrie a psychológie v týchto trestných veciach je potrebné konštatovať, že problematika duševného zdravia mladistvých osôb je dlhodobo podceňovaná.

Pri vyšetrowaní trestnej veci „SlovakBro“ sa podarilo odhaliť ďalšieho nepľnoletého páchatela, slovenského občana, ktorý komunikoval s osobou SlovakBro, a pôsobil tak isto v kyberpriestore, opäť na Telegrame a na kanále Terrorgram, ktorý je v súčasnosti obvinený pre zločin niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419b ods. 1 Trestného zákona, ale aj trestné činy extrémizmu. Tento páchatel, okrem zdieľania neonacistických materiálov, sa zamerlal aj na vytvorenie pobočky Feuerkrieg Division na Slovensku, čo je ultrapravicová organizácia, združenie vychádzajúce z neonacistických základov, ktoré bolo založené v roku 2018 a vychádza z ideológie Atomwaffen Division, neonastickej organizácie založenej v roku 2015 v Spojených štátoch amerických za účelom zvrhnutia vlády Spojených štátov amerických teroristickými útokmi a gerilovým spôsobom boja, s ktorým je spájaných minimálne 8 vražedných útokov. Vec je v súčasnosti pred ukončením vyšetrowania.

Úrad špeciálnej prokuratúry sa intenzívne zapája do všetkých aktivít súvisiacich s riešením problematiky terorizmu, a to aj na úrovni medzirezortných pracovných komisií. Okrem toho, prokurátor oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a extrémistickej kriminality je zároveň aj národným spravodajcom pre Eurojust pre záležitosti terorizmu, pričom zhromažďuje všetky informácie týkajúce sa trestných vecí terorizmu súvisiacich s územím Slovenskej republiky, ako aj koordinuje vykonávanie procesných úkonov vo vzťahu k zahraničiu.

Kriminalita vo veciach korupcie za rok 2022

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
328	2	1			1
329	68	23	5	24	43
332	6	5			4
333	73	40	2	15	56
336	17	13		2	11
336b	2	1		1	3
Spolu	168	83	7	42	118

Pre korupčné trestné činy bolo v roku 2022 trestne stíhaných 168 osôb (v roku 2021 stíhaných 252 páchatelov). Na počte vznesených obvinení je teda viditeľný mierny pokles v porovnaní s predošlým rokom. Mierny pokles bol zaznamenaný aj v počte obžalovaných osôb (83 osôb), resp. osôb, s ktorými bola uzatvorená dohoda o vine a treste (42 osôb), a tiež pri počte osôb odsúdených (118 osôb).

V roku 2022 pokračoval trend stíhania korupcie pri nakladaní s verejnými zdrojmi, korupcie vysokých štátnych úradníkov, ako aj korupcie v justícii. Špecializované policajné zložky polície, ktoré majú v kompetencii odhaľovanie a vyšetrowanie korupčných trestných vecí, pokračovali v úsilí pri odhaľovaní závažnej korupčnej trestnej činnosti, ale zároveň účinne postihovali aj prípady tzv. „menšej“

korupcie, ktorá sa vyskytuje pri vybavovaní rôznych záležitostí občanov a firiem na štátnych úradoch, samosprávach, staniaciach technickej kontroly, či v zdravotníctve. Vzrástol počet obvinení za korupciu súvisiacu s nelegálnym dovozom tovarov cez hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny.

Oddelenie korupcie sa pri výkone dozoru v korupčných kauzách naďalej potýka s nadmernou zaťaženosťou prokurátorov. Pri takomto zaťažení sa prokurátori nemôžu dostatočne podrobne venovať komplikovaným korupčným, často väzobne riešeným veciam. Pozitívom je, že v porovnaní s rokom 2021 zaťaženosť jednotlivých prokurátorov klesla, a to najmä vďaka zvýšeniu obsadenia počtu prokurátorov oddelenia korupcie zo 4 v roku 2021 na 7 prokurátorov.

V roku 2022 pokračoval trend vysokého počtu podaných trestných oznámení občanov pre korupčné trestné činy, čo spôsobuje vysoké zaťaženie prokurátorov oddelenia korupcie, ako aj vyšetrovateľov. Taktiež vzrástol počet trestných oznámení pre trestný čin ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona.

Zo štatistických podkladov Úradu špeciálnej prokuratúry vyplýva, že v roku 2022 bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie za trestný čin ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona iba v jedinom prípade. Začaté trestné stíhanie vo veci bolo v jednom prípade. Obžaloba nebola podaná v roku 2022 ani za jeden takýto trestný čin. V januári 2023 bola na základe zmeny právnej kvalifikácie uzatvorená jedna dohoda o vine a treste za uvedený trestný čin. Počet trestných oznámení pre prečin ohýbanie práva, ktorými sa orgány činné v trestnom konaní v roku 2022 zaoberali, pritom dosiahol 114 vecí. Ako je uvedené vyššie, iba jedno z týchto trestných oznámení viedlo k vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe podľa § 206 Trestného poriadku. Drvivá väčšina z podaných trestných oznámení bola teda ukončená uznesením o odmietnutí trestného oznámenia podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, pričom z podstatnej časti boli tieto uznesenia napadnuté sťažnosťami, o ktorých následne rozhodovali prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry.

Z doterajšej praxe tunajšej prokuratúry, ako aj z vyššie uvedenej štatistiky, je teda evidentné, že absolútna väčšina trestných oznámení pre trestný čin ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona nemala reálny podklad a bola založená iba na subjektívnom pocity oznamovateľov, že keďže v súdnom konaní neboli úspešní, tak týmto musel sudca spáchať trestný čin ohýbania práva. Pričom na takéto tvrdenia oznamovatelia nepredložili žiadne relevantné dôkazy a v podstate iba duplicitne predkladali rovnaké dôkazy, aké predložili súdu. Následne je od orgánov činných v trestnom konaní vyžadované, aby tieto dôkazy opätovne posudzovali namiesto príslušného súdu, pričom predstava oznamovateľov je v zásade taká, že orgány činné v trestnom konaní prehodnotia dôkazy, o ktorých už raz rozhodol súd, následne rozhodnú spor v ich prospech, a navyše, obvinia a obžalujú sudcu, ktorý pôvodne

rozhodoval.

Zavedenie trestného činu ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona preto v praxi prinieslo v roku 2022 najmä nadmerné zaťaženie orgánov činných v trestnom konaní množstvom nepodložených trestných oznámení a neprispelo k postihovaniu svojvoľného a nezákonného rozhodovania sudcov či rozhodcov. Zmysel zavedenia uvedenej novej skutkovej podstaty trestného činu ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona preto považuje Úrad špeciálnej prokuratúry za sporný; jeho prípadné vypustenie z Trestného zákona by zrejme nemalo pre boj s nezákonným rozhodovaním súdov žiaden negatívny dopad.

Ďalším málo pochopiteľným aspektom skutkovej podstaty prečinu ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona je skutočnosť, že zákon za spáchanie predmetného trestného činu umožňuje uložiť v základnej skutkovej podstate trest odňatia slobody vo výmere 1 rok až 5 rokov, zatiaľ čo základná skutková podstata trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (ku ktorému je prečin ohýbania práva v pomere špeciality) určuje rozsah trestnej sadzby v rozpätí 2 roky až 5 rokov. Je teda zrejmé, že zatiaľ čo predchádzajúca právna úprava umožňovala uložiť sudcovi za zjavne svojvoľné rozhodnutie najnižší trest odňatia slobody 2 roky, nová skutková podstata vlastne zaviedla pre páchatel'ov výhodnejší postih, keďže znížila dolnú hranicu trestnej sadzby iba na 1 rok. Pri porovnaní kvalifikovaných skutkových podstát trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa s kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu ohýbania práva sa uvedený nepomer trestných sadzieb ešte niekoľkonásobne umocňuje, keďže zvýšenú trestnú sadzbu 3 roky až 8 rokov páchatel' dosiahne iba v prípade, ak ohýbanie práva spácha na chránenej osobe alebo z osobitného motívu, zatiaľ čo pri trestnom čine podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona je možné napr. v závislosti od výšky spôsobenej škody uložiť páchatel'ovi trest odňatia slobody vo výmere 10 až 20 rokov. Ustanovenie § 326a Trestného zákona pritom s výškou spôsobenej škody ako s kvalifikačným znakom skutkovej podstaty vôbec nepočíta. Z uvedeného je teda zrejmé, že zavedenie skutkovej podstaty trestného činu ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona zásadným spôsobom zvýhodnilo sudcov a rozhodcov ako páchatel'ov takéhoto protispoločenského konania. Toto sa zreteľne ukázalo v jednom konkrétnom prípade, kedy bolo vedené trestné stíhanie voči obvinenej sudkyni pre podozrenie zo spáchania zločinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) ods. 4 písm. b) Trestného zákona, kde bol rozsah trestnej sadzby 10 až 20 rokov odňatia slobody, pričom následne po skončení vyšetrovania muselo dôjsť k zmene právnej kvalifikácie stíhaného skutku na § 326a Trestného zákona z dôvodu, že nová právna úprava bola pre páchatel'a (z dôvodu nižšej trestnej sadzby odňatia slobody 3 až 8 rokov) výrazne priaznivejšia ako pôvodná úprava.

Pokiaľ ide o ostatné korupčné trestné činy, naďalej boli odhaľované a dokumentované bežné prípady menšej korupcie, kedy úplatky sú platené v nižších

sumách a v hotovosti, ktoré boli dokumentované pomocou obrazovo-zvukových záznamov a iných informačno-technických prostriedkov. Tieto prípady, s ktorými sa často stretávajú aj bežní občania pri vybavovaní rôznej agendy na úradoch štátnej správy, polície či samosprávy a ktoré občania vnímajú veľmi citlivo, nakoľko sa často dotýkajú priamo ich, predstavujú stále významný počet vyšetovaných korupčných vecí, ktorým polícia aj prokuratúra pripisuje patričný význam a dôsledne ich vyšetruje.

Vyšetrovatelia korupčných trestných činov sa rovnako, ako tomu bolo v predchádzajúcich rokoch, pri dokumentovaní korupcie informačno-technickými prostriedkami potýkali so značnými problémami, ktoré súvisia s technickým zabezpečením informačno-technických prostriedkov, najmä s nekvalitnou nahrávacou technikou pri vyhotovovaní obrazovo-zvukových záznamov a problémami pri ich umiestňovaní v sledovanom priestore. Rovnako pretrvávajú dlhodobé problémy pri nahrávaní a vyhodnocovaní záznamov z telekomunikačnej činnosti. Naďalej pretrváva tiež obmedzená technická a personálna kapacita v možnostiach nasadzovania informačno-technických prostriedkov, keď v niektorých prípadoch nie je možné použiť takéto prostriedky dokumentovania iba z dôvodu, že na to nie sú voľné kapacity. V roku 2022 boli z iniciatívy Úradu špeciálnej prokuratúry podniknuté vo vzťahu k príslušným zložkám polície kroky, v rámci ktorých boli zadefinované najzávažnejšie problémy pri používaní informačno-technických prostriedkov, pričom existuje dôvod na optimizmus, že v priebehu nasledujúcich rokov, ak nedôjde k umelému zásahu do činnosti polície pri nasadzovaní informačno-technických prostriedkov, dôjde k výraznému zlepšeniu v tomto smere. Na danom mieste je potrebné zdôrazniť, že páchanie trestnej činnosti sa stáva čoraz sofistikovanejším. Na efektívne odhaľovanie trestnej činnosti je preto úplne nevyhnutné, aby orgány činné v trestnom konaní disponovali technickým možnosťami zodpovedajúcimi tejto dobe (tretej dekáde 21. storočia).

Aj v roku 2022 polícia vyšetrowala niekoľko rozsiahlych korupčných trestných vecí, pričom k ich odhaleniu došlo aj na základe vlastnej analytickej činnosti polície. Podobne ako tomu bolo v minulom roku, počet takto odhalených a rozpracovaných rozsiahlych korupčných vecí je stále pomerne malý a zo značnej časti boli tieto odhalenia založené na analytických schopnostiach niekoľkých konkrétnych vyšetrovateľov, ale nie na základe fungujúceho systému analytikov a operatívy, ktorí protikorupčnej zložke Národnej kriminálnej agentúry (ďalej aj „NAKA“) veľmi chýbajú. Odhaľovanie komplikovaných korupčných schém pri verejných obstarávaníach, vybavovaní dotácií z rozpočtu Slovenskej republiky a rozpočtu Európskej únie, verejných zákazkách s vysokou hodnotou a obdobných závažných veciach, kde dochádza k obrovskému plytvaniu s verejnými financiami, nebude možné bez markantného posilnenia počtu a kvality analytikov, operatívcov a vyšetrovateľov. Analytická zložka polície zohráva významnú úlohu už v úvodných štádiách trestného konania, teda ešte pred začatím trestného stíhania, kedy by mala vykonávať analýzy finančných tokov či personálnych a majetkových prepojení medzi podozrivými osobami tak, aby sa získal základný prehľad o tom, či z konkrétnej

podozrivej operácie mohli získať prospech osoby, ktoré mali vplyv na rozhodovanie o predmetnej zákazke, dotácii alebo inom nakladaní s verejnými zdrojmi. Následne v priebehu riadneho vyšetrovania pociťujú absenciu analytikov práve jednotliví vyšetrovatelia komplikovaných korupčných schém, keď vyšetrovateľ často okrem vykonávania procesných úkonov si musí túto časovo a odborne náročnú analytickú činnosť zabezpečiť sám, čo je často najmä vo väzobných veciach na úkor rýchlosti vyšetrovania. Pritom aj naďalej pretrvávajú všetky personálne problémy, ktoré boli popísané v správach o činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry za predchádzajúce roky.

K vyššej efektívite odhaľovania korupcie by mohlo prispieť zlepšenie informovanosti protikorupčnej zložky NAKA o neobvyklých finančných transakciách, aby operatívni pracovníci polície na ne vedeli ihneď reagovať v čase, kedy sa dejú, a hľadať s analytikmi prieniky. V tomto smere by pomohla lepšia spolupráca s Finančnou spravodajskou jednotkou Prezídia Policajného zboru. Taktiež by bolo vhodné zabezpečiť centralizovanie niektorých prístupov do informačných systémov štátnej správy. Niekoľkokrát sa totiž stalo, že keď si vyšetrovatelia niektoré informácie zo systémov vyžiadali oficiálne písomnou formou, tak po žiadosti vyšetrovateľa adresovanej príslušnému úradu ihneď boli o tejto skutočnosti informované podozrivé osoby z tohto záujmového prostredia a začali robiť opatrenia na zahľadzovanie dôkazov.

Pokiaľ ide o oznamovanie podozrení z trestných činov korupcie z iných štátnych orgánov, a to najmä z iných zložiek polície, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky alebo z osobitného útvaru služby finančnej polície Policajného zboru (ďalej len „Finančná spravodajská jednotka“), tu je tiež potrebné zopakovať to, čo bolo uvedené v správach za predchádzajúce roky, že z týchto zložiek prichádza na NAKA iba veľmi malé množstvo relevantných podnetov a informácií, ktoré by viedli k odhaleniu korupčných trestných vecí. Užšia spolupráca s týmito orgánmi by pritom mohla viesť k oveľa väčšej efektívite pri odhaľovaní a dokumentovaní korupcie. Jednu z kľúčových úloh by v tomto smere mala zohrávať Slovenská informačná služba a Finančná spravodajská jednotka. Takáto spolupráca naprieč štátnymi orgánmi môže viesť k podstatnému zvýšeniu odhaľovania korupčných trestných vecí.

Jednou z najvýznamnejších korupčných káuz, ktoré boli právoplatne skončené odsudzujúcim rozsudkom v roku 2022, bola trestná vec bývalého špeciálneho prokurátora. Dňa 24. mája 2022 Najvyšší súd v odvolacom konaní právoplatne uznal bývalého špeciálneho prokurátora JUDr. Dušana Kováčika, PhD. za vinného zo spáchania skutkov právne kvalifikovaných ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona (prijal úplatok od JUDr. Ľ. Makóa – 50 000 eur za intervenciu u kolegyne JUDr. B. Godžovej, aby nepodala sťažnosť proti nahradeniu väzby vtedy obvineného Ing. Ľ. Kudličku, ktorý je v súčasnosti obžalovaný ako najvyššie postavený predstaviteľ zločineckej skupiny „Takáčovci“), a pre prečin

ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353 ods. 1 Trestného zákona (neoprávnene poskytol JUDr. Ľ. Makóvi listiny pod stupňom utajenia „Vyhradené“, ktoré sa týkali živej trestnej veci, kde bol podozrivým JUDr. Ľ. Makó). Za túto trestnú činnosť mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia a súčasne mu bol uložený peňažný trest vo výmere 100 000 eur.

Z oblasti korupčnej trestnej činnosti za rok 2022 možno ďalej uviesť, že na základe obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry bolo vykonané hlavné pojednávanie a samosudcom Špecializovaného trestného súdu bol rozsudkom zo dňa 22. marca 2022 uznaný za vinného zo zločinu prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona spáchaného v súvislosti s výstavbou hokejovej haly poslanec Mestského zastupiteľstva v Prešove a riaditeľ Šarišskej galérie PhDr. R. D., PhD. a tomuto bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov. Rozsudok doposiaľ nenadobudol právoplatnosť z dôvodu, že sa proti nemu následne odvolal obžalovaný, ako aj prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý nepovažoval trest uložený prvostupňovým súdom za dostatočne prísny.

Dňa 24. januára 2022 bola prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry podaná obžaloba za korupčné trestné činy na bývalého vedúceho jedného z operatívnych oddelení NAKA Mgr. J. K., ktorý bol dňa 18. júla 2023 uznaný za vinného a odsúdený Špecializovaným trestným súdom na 7 rokov odňatia slobody.

Dňa 24. februára 2023 uznal Špecializovaný trestný súd vinným obvineného Ing. JUDr. Luboša Mahdoňa pre dva korupčné trestné činy súvisiace jednak so znížením trestu odňatia slobody v odvolacom konaní, resp. za ustanovenie obhajcu *ex officio* v trestnom konaní. Bol mu okrem iného uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere tri roky s probačným dohľadom počas skúšobnej doby päť rokov a peňažný trest 20 000 eur.

Dňa 17. marca 2022 bol prvostupňovým súdom uznaný za vinného a odsúdený za korupciu na trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov jeden z bývalých vedúcich oddelení finančnej kriminality NAKA Ing. Marián Kučerka. Dňa 27. júla 2023 Najvyšší súd ako súd odvolací právoplatne odsúdil Ing. Mariána Kučerku na trest odňatia slobody na 11 a pol roka.

Dňa 27. mája 2022 bol za dva korupčné trestné činy právoplatne odsúdený na základe schválenej dohody o vine a treste JUDr. Zoroslav Kollár.

Dňa 22. júna 2022 bola za trestný čin prijímania úplatku právoplatne odsúdená bývalá riaditeľka Finančnej správy Slovenskej republiky Ing. Lenka Wittenbergerová.

Neprávoplatne boli za korupciu dňa 28. októbra 2022 odsúdené dve bývalé funkcionárky Finančnej správy Slovenskej republiky JUDr. D. Ž a PaedDr. K. Č.

Dňa 10. decembra 2022 zamietol Najvyšší súd odvolanie obžalovaného Ing. Ivana Barriho (verejný činiteľ) proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu zo dňa 10. decembra 2020, ktorým bol odsúdený za pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní päť rokov a peňažný trest vo výške 10 000 eur. Skutky súviseli so žiadaním a prijatím úplatkov v súvislosti s ukladaním sankcií spoločnosti Rapid Life životná poisťovňa, a. s., Košice.

V júni 2022 bola podaná obžaloba v rámci akcie „ČIARA“ na colného kontrolóra Colného úradu Michalovce, ktorému sa kládlo za vinu, že počas výkonu služby na hraničnom prechode Vyšné Nemecké pri vykonávaní colnej kontroly osobného motorového vozidla vozidlo riadne neskontroloval a nepresvedčil sa, či cestujúci nezákonne nedováža tovar, ktorý podlieha colnému dohľadu, a tým umožnil vodičovi neoprávnený dovoz tovaru na územie Slovenskej republiky, cigariet značky LD Quality+, ktoré neboli opatrené kontrolnou známkou, čím došlo k úniku na spotrebnej dani z tabakových výrobkov, a za riadne nevykonanie colnej kontroly a bezproblémový prechod cez hraničný prechod prijal od vodiča peňažný úplatok. Po podaní obžaloby na hlavnom pojednávaní dňa 2. novembra 2022 samosudca Špecializovaného trestného súdu po schválení dohody o vine a treste túto potvrdil rozsudkom, ktorým uznal obžalovaného za vinného zo zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a za to ho odsúdil na podmienený úhrnný trest odňatia slobody 3 roky so skúšobnou dobou 5 rokov a na peňažný trest 3 000 eur.

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu zo dňa 24. februára 2023 bola na základe uzavretej dohody o vine a treste uznaná bývalá sudkyňa Okresného súdu Bratislava I JUDr. Miriam Repáková za vinnú zo zločinu ohýbania práva podľa § 326a ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona za to, že na Okresnom súde Bratislava I bolo vedené konanie v právnej veci žalobcu A, s. r. o., proti žalovaným IN, INC., TIL a TS, a. s. o nariadenie neodkladného opatrenia, pričom jeho vydanie bolo v záujme osoby M. K., a preto požiadal JUDr. V. S., aby sa na túto vec pozrel. Avšak JUDr. V. S. po zistení, kto je zákonným sudcom v uvedenej veci, informoval M. K., že s uvedenou sudkyňou sa nedá hovoriť o spôsobe rozhodnutia, pretože je neovplyvniteľná, pričom prostredníctvom príslušného vyššieho súdneho úradníka zistil, že zákonná sudkyňa rozhodne zamietnutím návrhu, o čom informoval M. K., ktorý sa vyjadril, že nevedí, ideme na druhý stupeň. Následne JUDr. E. S. vydala v uvedenej veci uznesenie o zamietnutí návrhu, voči ktorému žalobca podal v zákonnej lehote odvolanie, pričom uvedená vec napadla na Krajský súd v Bratislave do senátu v zložení z predsedníčky senátu JUDr. A. S. a členiek senátu Mgr. S. P. a JUDr. A. H., ktorý rozhodol dňa 30. marca 2017 uznesením, ktorým zrušil

uznesenie prvostupňového súdu a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení uznesenia nad rámec bežnej praxe, Krajský súd v Bratislave inštruoval prvostupňový súd, ako v danej veci postupovať. Po vrátení veci na súd prvého stupňa uvedená vec bola pridelená sudkyňi JUDr. Miriam Repákovéj, ktorá bola v tejto súvislosti s M. K. v kontakte, a ktorý ju žiadal, aby rozhodla v jeho prospech, teda aby vydala ním požadované neodkladné opatrenie, pričom dňa 25. mája 2017 vydala uznesenie, ktorým konanie voči žalovanému v druhom rade zastavila a nariadila neodkladné opatrenie, pričom ako zákonná sudkyňa tak konala nie na základe zisteného skutkového a právneho stavu veci, ale na základe požiadaviek a v prospech M. K. Následne dňa 8. augusta 2017 v uvedenej veci o určenie, kto je akcionárom a o určenie neplatnosti akcií, rozhodla v merite veci, a to rozsudkom pre zmeškanie, pričom podľa § 273 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok je možné vydať rozsudok pre zmeškanie iba v konaniach podľa § 137 písm. a) Civilného sporového poriadku, t. j. súd môže rozhodnúť týmto spôsobom iba v prípade žalôb na plnenie, avšak predmetom tohto konania nebolo plnenie, ale určenie, či tu právo je alebo nie je (teda určovací žaloba). Predmetný nezákonný rozsudok nechala správoplatniť, a to aj napriek tomu, že bola na túto skutočnosť upozornená navrhovateľom. Teda ako zákonná sudkyňa tak konala nie na základe zisteného skutkového a právneho stavu veci, ale na základe požiadaviek a v prospech M. K. a na základe odporúčania JUDr. V. S., ktorý tak konal tiež na základe požiadavky a v prospech M. K., ktorého pravidelne informoval o postupe a plánovaní úkonov v rámci predmetnej súdnej veci.

Špecializovaný trestný súd JUDr. Miriam Repákovéj uložil podľa § 326a ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 2 roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 roky a trest zákazu činnosti vykonávať povolanie sudcu v trvaní 4 rokov. V tejto súvislosti uvádzame, že JUDr. Miriam Repáková bola pôvodne stíhaná za zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona, neskôr aj podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. b) Trestného zákona a dňa 22. augusta 2022 jej zmenil vyšetrovateľ NAKA právnu kvalifikáciu na prečin ohýbania práva podľa § 326a ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona z dôvodu, že skutková podstata nového trestného činu ohýbania práva je pre páchatel'a výhodnejšia, ako pôvodná skutková podstata zločinu podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. b) Trestného zákona, pre ktorý jej bolo vznesené obvinenie. Ide o historicky prvý prípad, kedy bol sudca odsúdený za prečin ohýbanie práva, avšak zároveň je na tomto prípade viditeľné, že ohýbanie práva ako lex specialis je pre sudcu výhodnejší z hľadiska trestnej sadzby, ako bola pôvodná právna úprava, podľa ktorej sa obdobné konanie sudcov posudzovalo.

Dňa 8. februára 2023 bola uzavretá a následne súdom schválená dohoda o vine a treste s obvineným B. G. pre zločin vyzvedačstva podľa § 318 ods. 1 Trestného zákona a zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona za to, že vyzvedal skutočnosť utajovanú na ochranu záujmov Slovenskej republiky a na ochranu

záujmov medzinárodnej organizácie, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné s cieľom vyzradiť ju cudzej moci a zároveň v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo pre seba prijal úplatok. Obvinenému bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov s podmieneným odkladom a skúšobnou dobou 3 roky s probačným dohľadom. Zároveň mu súd uložil peňažný trest vo výške 15 000 eur a trest prepadnutia vecí – peňažných prostriedkov vo výške 1 000 eur.

V novembri v roku 2022 Najvyšší súd rozsudkom uznal za vinnú audítorku Ing. J. F. zo spáchania prečinu podplácania podľa § 333 ods. 1 Trestného zákona, ktorý spáchala tým, že dňa 28. júla 2020 na Železničnej stanici v Nových Zámkoch ako školiteľka asistenta štatutárneho audítora Ing. Mgr. P. F. (ďalej len „AŠA“) poskytla finančný úplatok vo výške 3 000 eur zamestnankyni Úradu pre dohľad nad výkonom auditu D. D. za zabezpečenie si pozitívneho prístupu pri procese vykonávania audítorských skúšok v prospech AŠA.

V roku 2022 bolo vznesené obvinenie voči rozhodkyňi rozhodcovského súdu (rozhodovanie obchodných sporov) pre prečin podľa § 326a ods. 1 Trestného zákona, pričom podstata nezákonného konania rozhodkyne mala spočívať v tom, že rozhodla spor napriek tomu, že neexistovala rozhodcovská zmluva ani rozhodcovská doložka pre tento spor, a teda, že rozhodla spor napriek svojej nepríslušnosti, o čom bola vopred oboznámená stranou konania.

Extrémistická kriminalita

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
421	3	2	0	1	1
422	22	4	1	16	22
422a	4	4	0	0	0
422b	20	12	0	7	14
422c	20	9	0	8	10
422d	6	5	0	1	3
423	14	7	0	5	10
424	4	1	0	2	2
Spolu	93	44	1	40	62

Úrad špeciálnej prokuratúry aj v priebehu roka 2022 uplatňoval svoju pôsobnosť na úseku boja proti extrémistickej kriminalite.

Vzhľadom na povahu uvedenej trestnej oblasti naďalej významnú úlohu v priebehu roka 2022 zohrávalo znalecké dokazovanie. Na tomto mieste je

nevyhnutné zvýrazniť, že dĺžka trestných konaní v tejto oblasti je priamo ovplyvnená faktom, že v zozname na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky v odbore spoločenské a humanitné vedy, odvetvie politický extrémizmus, sú dlhodobo zapísaní iba dvaja znalci – Mgr. Matej Medvecký, PhD. a doc. JUDr. PhDr. Ivo Svoboda, PhD. Keďže sa jedná o úzku a špecifickú oblasť trestnej činnosti, nie je možné priberať do trestných konaní ani znalcov „ad hoc“.

Títo znalci sú v rámci svojej činnosti veľmi vyťažení a bolo by potrebné zvýšiť ich počet. Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry si uvedomujú, že trestné veci sú povinní riešiť aj s použitím iných dôkazných prostriedkov než znaleckých posudkov a že nie vždy sú viazaní názorom znalca. Jednoznačne však oceňujú prácu znalcov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a túto považujú za veľký prínos pri postupe v trestnom konaní. Znalecké posudky sú často veľmi podrobne a komplexne vypracované, zameriavajú sa na mnohé aspekty problematiky extrémizmu – či už historické reálie, novodobú extrémistickú symboliku, pôsobenie rôznych extrémistických subjektov (napr. extrémistické hudobné skupiny a pod.).

V trestných veciach extrémistickej kriminality posudzovanej a riešenej v priebehu roku 2022 boli zistené nasledovné tendencie.

V roku 2022 pretrvával významný počet trestných vecí spáchaných vo virtuálnom priestore – na sociálnych sieťach, rôznych statusoch, komentároch pod elektronicky zverejnenými článkami a pod. Nebezpečenstvom konania je relatívna anonymita páchatel'ov počítačovej kriminality, ich odhalenie zložitými dôkaznými prostriedkami (zaistenie počítačových údajov, intervencia znalcov z odboru elektrotechniky, informatiky). Toto konštatovanie platí o to viac, že virtuálny priestor nie je limitovaný z aspektu hraníc štátov. Prístup k počítaču či mobilu majú osoby s menším životným rozhľadom, pričom aj títo môžu byť extrémistickými prejavmi na internete negatívne ovplyvnení, čo zvyšuje nebezpečnosť konania páchatel'ov, navyše pri prehĺbení frustrácie a agresivity ľudí, ktorí majú sklon k agresívnemu konaniu.

Druhú, menšiu časť páchatel'ov, tvoria osoby, ktoré sa práve takýmito statusmi snažia zaujať a presadiť vo verejnom či politickom priestore a svoje stíhanie obvykle interpretujú ako obmedzovanie slobody slova, politickú pomstu a podobne.

V uvedenom kontexte považujeme za mimoriadne potrebnú účinnú a rýchlu reakciu orgánov činných v trestnom konaní na spáchané trestné činy, čo si vyžaduje kvalifikovaných vyšetrovateľov, ale aj analytickú činnosť polície či odborné zázemie a podporu v oblasti vyhľadávania, odhaľovania, dokumentovania trestnej činnosti a jej postihu v kybernetickom priestore.

S ohľadom na legislatívne vymedzenie a zameranie Úradu špeciálnej prokuratúry na boj s najzávažnejšími formami trestnej činnosti možno potvrdiť, že Slovenská republika naďalej kládla dôraz na ochranu spoločnosti pred extrémistickými

trestnými prejavmi. Jedným z najvýznamnejších prínosov je súdna judikatúra, podľa ktorej je možné posudzovať aj nové prípady z oblasti extrémistickej kriminality.

Obyvatelia Slovenskej republiky sa obracajú na Úrad špeciálnej prokuratúry s množstvom trestných oznámení a žiadajú preveriť mnohé nenávisťné prejavy proti chráneným skupinám obyvateľstva či voči jednotlivcom, ktoré niekedy odzneli aj v politických diskusných reláciách pravidelne vysielaných na slovenských televíznych staniciach alebo na internete. Občania si uvedomujú, že v prípade neposkytnutia ochrany poškodeným či verejnosti v danej oblasti, nenávisť a jej vplyv na ústavné zriadenie môže gradovať. Mnohé skúsenosti z okolitých krajín nasvedčujú, že nenávisť sa môže stupňovať, a v prípade jej nepotlačania v prvopočiatku môže vyústiť do teroristických aktov.

V roku 2022 napadlo do registra Úradu špeciálnej prokuratúry celkovo 148 nových trestných vecí z oblasti extrémistickej kriminality. V 93 trestných veciach bolo vznesené obvinenie konkrétnym osobám. Jedná sa teda o nárast oproti predošlému kalendárnemu roku (77 v roku 2021).

Počet vecí, ktoré boli prokurátormi Úradu špeciálnej prokuratúry predložené na rozhodnutie Špecializovanému trestnému súdu, bol nasledovný:

- u 44 osôb bolo rozhodnuté podaním obžaloby (34 v roku 2021),
- u 40 osôb bola uzatvorená dohoda o vine a treste a predložená Špecializovanému trestnému súdu na schválenie (35 v roku 2021).

V jednom prípade prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry skočil vec podmiennečným zastavením trestného stíhania.

Celkovo v roku 2022 bolo odsúdených za rasovo motivované trestné činy a extrémizmus 62 osôb (v roku 2021 to bolo 74 osôb).

Oproti predchádzajúcemu roku tak možno konštatovať v podstate identický nápad nových trestných vecí (148) a v zásade aj obvinených a odsúdených osôb.

Štruktúra trestne stíhaných páchatel'ov extrémistickej kriminality s ohľadom na jednotlivé skutkové podstaty trestných činov extrémizmu bola v roku 2022 nasledovná:

- trestný čin založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 421 Trestného zákona) – 3 páchatelia,
- trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 422 Trestného zákona) – 22 páchatel'ov,
- trestný čin výroby extrémistických materiálov (§ 422a Trestného zákona) – 4 páchatelia,
- trestný čin rozširovania extrémistických materiálov (§ 422b Trestného zákona) – 20 páchatel'ov,

- trestný čin prechovávanía extrémistických materiálov (§ 422c Trestného zákona) – 20 páchatel'ov,
- trestný čin popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti (422d Trestného zákona) – 6 páchatel'ov,
- trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia (§ 423 Trestného zákona) – 14 páchatel'ov,
- trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti (§ 424 Trestného zákona) – 4 páchatelia,
- trestné činy rôzneho druhu (násilné, verbálne, proti poriadku vo verejných veciach a pod.) spáchané s osobitným nenávisným motívom podľa § 140e Trestného zákona – 16 páchatel'ov.

V rámci uvedeného je drvivá väčšina extrémistických skutkov motivovaná pravícovou – fašistickou, nacistickou a neonacistickou ideológiou. V prejavoch páchatel'ov sa stretávajú reminiscencie na obdobie Slovenskej republiky 1939-45 (a jej predstaviteľov) s neonacistickými a neofašistickými prejavmi a ich symbolikou spolu s najnovšími trendmi šírenia iných druhov nenávisti (napr. nenávisť voči organizácii protipandemických opatrení v rámci ochorenia Covid-19). Čo sa týka skladby tohto druhu trestnej činnosti a zastúpenia jednotlivých skutkových podstát trestných činov, možno všeobecne konštatovať v priereze ostatných rokov ich konštantné pomerné zastúpenie.

Stále, teda aj v roku 2022, je evidentne badateľný veľký generálno-preventívny význam odsudzujúcich rozsudkov v mediálne známých extrémistických trestných veciach (napr. odsúdený Marián Kotleba).

V spoločnosti tradične pretrváva ventilovanie si svojej frustrácie na príslušníkoch rómskej komunity, čo máva často trestnoprávnu dohru. Početné zastúpenie rómskej komunity na území Slovenskej republiky je dôvodom na cielenie extrémistickej nenávisti voči týmto občanom. Prakticky absentuje nenávisť voči občanom afroamerického či ázijského pôvodu.

Ukazuje sa, že vo veciach, kde sú uskutočňované invazívne procesné úkony, sa darí zadovážiť také množstvo dôkazov, vyhodnotením ktorých sa páchatel' dostane do dôkaznej núdze a následne pristúpi na uzavretie dohody o vine a treste s prokurátorom.

Práve v oblasti extrémistickej kriminality stále dochádza k dôslednejšiemu dokazovaniu vecí, najmä nasadzovaniu prostriedkov podľa štvrtej hlavy piateho dielu Trestného poriadku, ako domová prehliadka (napr. zaisťovanie extrémistických materiálov v obydlí páchatel'ov, zisťovanie možností technického pripojenia na sociálne siete z prostredia obydlí páchatel'ov – odkiaľ potom rozširujú extrémistické materiály a pod.), prehliadka iných priestorov a pozemkov a piatej hlavy Trestného

poriadku, ako sledovanie osôb a vecí, odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a pod.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry pôsobia v rámci problematiky boja proti extrémizmu vo Výbore pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie, ktorý je výborom Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Vo výbore VRAX pôsobí prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry.

Ako príklad trestného stíhania vedeného pre trestné činy extrémizmu možno uviesť trestnú vec už obžalovaného Mariána M., kde bola podaná na Špecializovaný trestný súd obžaloba v roku 2022 a v súčasnosti prebieha rozsiahle hlavné pojednávanie. Obžalovaný okrem rôznych statusov a videí zdieľaných na kanály Youtube, vydal aj knihu, ktorá obsahuje veľké množstvo extrémistických tvrdení. Celkovo ide o 44 skutkov, ktoré sú právne kvalifikované ako:

- pokračovací zločin rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona,
- pokračovací zločin výroby extrémistického materiálu podľa § 422a ods. 1 Trestného zákona,
- pokračovací úmyselný prečin popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d ods. 1 Trestného zákona,
- pokračovací úmyselný prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. b) Trestného zákona,
- zločin založenia, podporovania a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona,
- prečin prechovávaného extrémistického materiálu podľa § 422c Trestného zákona,
- pokračovací zločin rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona spáchaného formou účasti ako organizátor podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Uvedená trestná vec nebola doposiaľ súdom rozhodnutá.

Hospodárska kriminalita **Hospodárska kriminalita – trestné činy podľa** **Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005**

– trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005:

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
148	0	0	0	0	6
Spolu	0	0	0	0	6

– trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1. januára 2006:

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	Zmier	odsúdené osoby
261	53	36	1	11	1	22
264	1	0	0	1	0	0
266	18	15	0	3	0	5
276	34	12	3	0	0	7
277	70	52	1	6	0	6
277a	9	2	3	0	0	0
278	1	0	0	0	0	0
Spolu	186	117	8	21	1	40

Ako vyplýva zo štatistických prehľadov, pre hospodárske trestné činy bolo skončené prípravné konanie spolu proti 147 obvineným, u ktorých bola podaná obžaloba na 117 obvinených, u 8 obvinených bolo trestné stíhanie podmienene zastavené, s 21 obvinenými bola uzatvorená dohoda o vine a treste a u 1 obvineného bol uzatvorený zmier. Oproti roku 2021 bol zaznamenaný nárast osôb o 9, s ktorými bola uzatvorená dohoda o vine a treste (v roku 2021 bola uzatvorená dohoda o vine a treste s 12 osobami). Súčasne došlo k poklesu u obžalovaných osôb o 17 (v roku 2021 bolo obžalovaných 134 osôb), pričom v roku 2021 nebol uzatvorený zmier so žiadnou osobou. Zo štatistických údajov je zrejmé zachovanie vysokého štandardu efektívnosti trestného konania pri stíhaných hospodárskych trestných činoch.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2021 najpočetnejšiu skupinu hospodárskych trestných činov tvorila skupina trestných činov daňových. Z nich bolo stíhaných pre trestný čin skrátenia dane a poistného 34 osôb (čo bolo o 13 osôb menej ako v roku 2021) a obžalovaných bolo 12 osôb (o 30 osôb menej ako v roku 2021), avšak pre trestný čin neodvedenia dane a poistného bolo stíhaných 70 osôb (o 46 osôb viac ako v roku 2021) a obžalovaných bolo 52 osôb (o 38 osôb viac ako v roku 2021) a napokon, pre trestný čin daňového podvodu bolo stíhaných 9 osôb (o 24 osôb menej ako v roku 2021) a obžalované boli 2 osoby (v roku 2021 nebola obžalovaná pre tento trestný čin žiadna osoba).

Pokiaľ ide o vyšetrowanie daňových trestných činov, toto výrazne ovplyvňuje (z vecného i časového hľadiska) skutočnosť, že páchatelia čoraz častejšie využívajú stále komplikovanejšie schémy obchodných reťazcov so zapojením cudzieho prvku (obchodných spoločností zo zahraničia), čo kladie zvýšené nároky na odbornosť orgánov činných v trestnom konaní a vyvoláva nevyhnutnosť vykonávania početných procesných úkonov v cudzine na základe dožiadania o právnu pomoc.

Významným faktorom, ktorý ovplyvňuje vyšetrowanie hospodárskej kriminality, je aj personálne obsadenie policajných vyšetrovacích a operatívnych zložiek,

spolupráca s finančnou správou, ale i ďalšími štátnymi orgánmi a súdmi. V tomto smere je nepochybne stále čo zlepšovať, lebo i naďalej trvá vyšetovanie daňovej trestnej činnosti (najmä páchanou organizovane) dlhší čas, spravidla niekoľko rokov. Je tomu tak najmä preto, že v týchto prípadoch vystupuje väčší počet obvinených (neraz aj viac ako 20 obvinených osôb), je potrebné vykonať rozsiahle analýzy listinného materiálu, zabezpečiť znalecké dokazovanie (z účtovníctva, ale i informatiky), pričom i naďalej je vyšetovanie takýchto zložitých prípadov na ramenách jedného vyšetovateľa. V praxi sa preto osvedčili vyšetovacie tímy, v rámci ktorých sa rozdelia úlohy pre vyšetovanie a riešenie takejto náročnej problematiky. V tomto smere však prirodzene Úrad špeciálnej prokuratúry naráža na kapacitné možnosti Národnej kriminálnej agentúry.

Rovnako sa pri páchaní daňovej trestnej činnosti karuselového charakteru naďalej využívajú rôzne nastrčené osoby (tzv. biele kone), avšak v súčasnosti možno badať trend, že nejde o nevzdelané osoby zo slabších sociálnych pomerov tak, ako tomu bolo v minulosti, ale v súčasnosti sú využívané aj osoby s adekvátnym vzdelaním a vystupovaním, so znalosťou problematiky, pri ktorých je opäť náročnejšie odhaliť podstatu daného obchodného (fakturačného) reťazca.

Ďalšou samozrejmosťou je rovnako skutočnosť, že v súčasnosti pri páchaní daňovej trestnej činnosti existuje finančný tok, ktorý sa spravidla deje bezhotovostne medzi viacerými spoločnosťami, ktorý sa presúva i do zahraničia. Aj tento faktor sťažuje oproti minulosti dokazovanie daňovej trestnej činnosti, keďže v minulosti v podstate žiadne reálne platby neprebíhali, alebo sa výslovne simulovala platba v hotovosti.

V rámci vyšetovania napríklad daňovej trestnej činnosti sú z hľadiska rozsahu spáchanej škody v popredí najmä prípady, ktorých spoločnou podstatou je zneužitie systému dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“).

V minulosti to boli predovšetkým prípady, kde sa umelo simulovali podmienky na čerpanie nadmerných odpočtov DPH. Išlo o prípady, kde sa deklarovalo obchodovanie s nejakým konkrétnym tovarom alebo produktom, avšak išlo len o rýdzu fikciu. V minulosti boli vyšetovaní a právoplatne odsúdení páchatelia daňovej trestnej činnosti, ktorá nemala žiadne ekonomické opodstatnenie. Išlo teda o obchodovanie s tovarom, ktorý buď vôbec neexistoval (rôzne komodity – lykožrút, oceľ, kameň), ale i také situácie, keď tovar síce existoval, avšak jeho cena bola premrštená alebo totálne nereálna (rôzne IT produkty – web karty, softwarové programy, aplikácie).

Pomerne široko zastúpenou kategóriou je fiktívny obchod s reálnymi produktami, ktorý však nebol vykonaný tak, ako to bolo daňovými subjektami deklarované (najmä nákup tovaru v tuzemsku, hoci bol tovar reálny nadobudnutý v zahraničí). Išlo o obchodovanie s úplne bežným tovarom (kryštálový cukor, mäso, mlieko, cukrovinky atď). Zmyslom takejto trestnej činnosti bolo predovšetkým

navýšenie tzv. vstupu podnikateľa, aby sa tak znížila jeho vlastná daňová povinnosť, niekedy až do tej miery, že mu vznikol nárok na nadmerný odpočet DPH.

Z kazuistiky je možné uviesť prípad, kde malo dôjsť k fiktívnemu obchodovaniu s pohonnými hmotami - do obchodného reťazca boli zapojené aj renomované slovenské podnikateľské subjekty, pričom deklarovaný rozsah neoprávneného odpočtu DPH bol vo výške takmer 20 miliónov eur.

V roku 2022 došlo prokurátorom tunajšieho úradu aj k podaniu obžaloby v kauze „BONAPARTE“ v súvislosti s neoprávneným uplatňovaním nároku na vrátenie DPH pri výstavbe komplexu Bonaparte.

Možno poukázať aj na prípad vyšetrovanej zločineckej skupiny z prostredia Považia, kde bolo 19 obvineným osobám vznesené obvinenie v mesiaci november 2021, pričom postupným vyšetrovaním sa počet obvinených rozširoval. Následne boli v tomto prípade obvinené osoby, ktoré pôsobili na istom okresnom súde, pričom za úplatky poskytovali súčinnosť v rámci činnosti obchodného registra. Dve takéto osoby sú aktuálne právoplatne odsúdené, a to pre korupčnú trestnú činnosť. Aj tento prípad deklaruje a potvrdzuje trend páchania ekonomickej trestnej činnosti v súčinnosti so štátnymi úradníkmi, ktorí takúto aktivitu vykonávajú za úplatky.

V tejto súvislosti nemožno nepoukázať na fakt, že počas roka 2022 a začiatkom roka 2023 došlo k právoplatnému odsúdeniu dvoch bývalých prezidentov Finančnej správy Slovenskej republiky, a to pre korupčnú trestnú činnosť, ktorá bola vyšetrovaná od roku 2020. V rámci tohto vyšetovania bola dokumentovaná rozsiahla ekonomická a korupčná trestná činnosť, ktorej výsledkom je odsúdenie už piatich bývalých funkcionárov Finančnej správy Slovenskej republiky. Voči ďalším osobám je pritom i naďalej vedené vyšetrovanie, resp. súdne konanie na podklade obžalôb podaných prokurátormi Úradu špeciálnej prokuratúry.

V roku 2021 bola obvinená aj skupina osôb (pôsobia ako zločinecká skupina), ktorá mala páchať rozsiahlu daňovú trestnú činnosť, kde mali následne legalizovať takto získaný majetkový profit. Výsledky vyšetovania odôvodňujú podozrenie, že z tejto činnosti mali profitovať aj funkcionári finančnej správy, ale aj daňoví kontrolóri, ktorí mali túto trestnú činnosť umožňovať, resp. kryť. Aj v tomto prípade mali takto konať vo vzájomnej súčinnosti s podnikateľskými subjektmi a ich zástupcami, resp. osobami z ich pozadia. Vyšetrovanie v tomto prípade je vo svojej záverečnej fáze.

V neposlednom rade možno poukázať aj na ďalšiu rozsiahlu daňovú trestnú vec, kde bolo obvinených celkovo 21 osôb. Išlo o fiktívne obchodovanie s komoditou „kameň“, pričom obvinené osoby touto činnosťou neoprávnene uplatnili nárok na nadmerný odpočet DPH v rozsahu takmer 49 miliónov eur, z toho 14 miliónov eur im bolo aj reálne vyplatených. V tejto veci je aktuálne naplánovaná séria hlavných pojednávaní.

Aj v súčasnosti prokurátori odboru ekonomickej kriminality absolvujú sériu hlavných pojednávanií (desiatky ročne), ktoré sa týkajú prípadov hospodárskej (najmä daňovej trestnej činnosti), kde boli počas rokov 2021 a 2022 podané rozsiahle obžaloby. Aktuálne sú prejednávané Špecializovaným trestným súdom tri daňové kauzy, kde počet stíhaných obvinených prevyšuje 20 osôb. Ďalšie takéto prípady sa nachádzajú v záverečnej fáze prípravného konania.

Aktuálne však možno pozorovať trend, ktorý je zrejmý aj na Úrade špeciálnej prokuratúry už niekoľko rokov, a to, že neoprávnené čerpanie nadmerných odpočtov je tak povediac na ústupe. Naďalej je však trend páchania daňovej trestnej činnosti v podobe krátenia DPH.

Z praxe je pritom zrejmé, že ide o takú činnosť, ktorá je už ďaleko za hranicou prípustnej daňovej optimalizácie, keďže podnikatelia znižujú svoju vlastnú daňovú povinnosť najmä na základe nepravdivých (fiktívnych) obchodov. To znamená, že reálne podnikajúci podnikatelia si za účelom zníženia daňového základu DPH doslova kupujú fiktívne faktúry, ktoré nezodpovedajú realite.

V roku 2022 bol ďalším najpočetnejším hospodárskym trestným činom trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, pre ktorý bolo stíhaných 53 osôb (teda o 7 osôb menej ako v roku 2021) a obžalovaných 36 osôb (rovnako o 7 osôb menej ako v roku 2021).

Z hľadiska foriem páchania trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona oproti predchádzajúcim rokom nedošlo k zmenám hodným referencie, neboli zaznamenané ani zásadné nové formy jeho páchania. Páchatelia najčastejšie dosiahli neoprávnené vyplatenie prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov predstierajúc splnenie podmienok na ich poskytnutie predkladaním falšovaných alebo realite nezodpovedajúcich dokladov.

Taktiež poskytovateľom príspevku neposkytovali povinné údaje, resp. poskytnuté prostriedky Európskej únie používali na iný ako určený účel a použitie prostriedkov dokladovali falošnými alebo nesprávnymi dokladmi.

V prípadoch príspevkov v agrosektore klamlivo deklarovali záväzky plnenia podmienok na poskytnutie podpory týkajúce sa obhospodarovania pôdy a plnenia podmienok krížového plnenia. Tento trestný čin býva často spáchaný v súbehu s trestným činom subvenčného podvodu, pretože finančné prostriedky sú spravidla poskytované nielen z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ale v určitom pomere aj z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Štatistické údaje signalizujú zvýšenie efektívnosti vyvodzovania trestnoprávnej zodpovednosti za tieto trestné činy.

Pomerne časté sú aj prípady zneužívania finančných prostriedkov z Európskej únie, ktoré sa poskytujú okrem iného aj samosprávnym jednotkám (obce a vyššie územné celky), často na rôzne stavebné práce, pričom vykonané práce nezodpovedajú realite alebo trhovým cenám. Boli zaznamenané napríklad také prípady, keď bolo fakturované vykonanie určitých stavebných prác, ktoré však v deklarovanom rozsahu v skutočnosti vykonané neboli, pričom týmto konaním vznikla škoda na prostriedkoch z Európskej únie a súčasne na prostriedkoch štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Pozornosť možno upriamiť i na ďalší trend nedávnej minulosti, a to, že do popredia sa dostáva trestný čin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 Trestného zákona, ktorý sa týka predovšetkým verejných obstarávaní v štátnej správe a územnej samospráve. Typickým spoločným menovateľom týchto trestných vecí je, že verejné obstarávania sú doslova „ušíťe na mieru“ vopred určenému víťaznému uchádzačovi, resp. verejné obstarávanie sa tomuto uchádzačovi počas jeho priebehu prispôsobuje.

V tejto súvislosti možno príkladom spomenúť prípad, kde došlo prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry k podaniu obžaloby na 12 osôb pre neoprávnené čerpanie eurofondov a machinácie pri verejnom obstarávaní kamerového systému 9 starostami obcí na strednom Slovensku.

Majetková kriminalita

– trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005:

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
247	1	0	0	1	1
250	1	0	0	0	3
Spolu	2	0	0	1	4

– trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1. januára 2006:

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	Zmier	odsúdené osoby
212	6	0	1	2	0	5
213	1	0	0	0	0	0
221	12	10	0	0	0	4
225	44	30	1	9	1	16
231	1	0	0	1	0	1
237	6	5	0	0	0	0
245	21	0	0	2	0	3
Spolu	91	45	2	14	1	29

V roku 2022 bolo pre trestné činy proti majetku skončené prípravné konanie proti 62 obvineným, z ktorých bola podaná obžaloba na 45 obvinených, so 14 obvinenými bola uzavretá dohoda o vine a treste a u 2 obvinených bolo podmienene zastavené trestné stíhanie. V roku 2021 bolo prípravné konanie skončené proti 82 obvineným, z ktorých bola podaná obžaloba na 56 obvinených, s 12 obvinenými prokurátor uzavrel dohodu o vine a treste a u dvoch osôb bol aplikovaný postup podmienene zastavenia trestného stíhania.

Z trestných činov proti majetku bol najvyšší počet trestne stíhaných osôb pre trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona (44 stíhaných osôb), ako už bolo uvedené, tento je páchaný spravidla v súbehu s trestným činom poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona. Celkový počet trestne stíhaných osôb pre trestné činy proti majetku sa výrazne neprejavil ani pri najpočetnejšom trestnom čine – trestnom čine subvenčného podvodu, keď oproti roku 2021 došlo k zníženiu počtu stíhaných osôb o 2. V porovnaní s rokom 2021 nedošlo pri žiadnom trestnom čine k výraznému zníženiu počtu stíhaných osôb a obžalovaných osôb, s výnimkou trestného činu poškodzovania cudzej veci. Pre tento trestný čin nebola v roku 2022 podaná obžaloba voči žiadnej osobe. Pritom je však nutné skonštatovať, že tento trestný čin úzko súvisí s násilnou kriminalitou.

Orgány činné v trestnom konaní od roku 2020 dokumentujú aj rozsiahlu ekonomickú trestnú činnosť páchanú v prostredí Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., do ktorej mali byť zapojené nielen podnikateľské subjekty dodávajúce tovary a služby, ale aj zamestnanci Národnej diaľničnej spoločnosti na rôznych úrovniach riadenia. Dokazovanie je zamerané na preverenie zákonného priebehu niekoľkých stoviek verejných obstarávaní v hodnote desiatok miliónov eur. Už v roku 2021 bolo právoplatne vznesené obvinenie pre trestný čin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 Trestného zákona v súbehu s trestným činom porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 Trestného zákona

v dvoch trestných veciach, a to celkovo jedenástim osobám, pričom mala byť spôsobená škoda vo výške najmenej 1,7 mil. eur. Vyšetrovanie v tejto veci pokračuje.

V roku 2022 došlo taktiež k právoplatnému odsúdeniu v poradí už tretej osoby v prípade falšovania tzv. televíznych zmieniek, v rámci ktorého bol obvinenému uložený trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov.

V začiatku roku 2022 došlo aj k právoplatnému odsúdeniu troch obžalovaných (exriaditeľ správy katastra nehnuteľností, notár a podnikateľ) v kauze „Slanské lesy“ na nepodmienečné tresty odňatia slobody.

V roku 2022 bol vydaný aj právoplatný odsudzujúci rozsudok proti bývalému riaditeľovi odboru vnútornej správy Žilinského samosprávneho kraja pre machinácie vo verejnom obstarávaní v súvislosti s kauzou CT.

Aktuálne sa na súde nachádza viacero ďalších obžalôb prokurátorov odboru ekonomickej kriminality, ktoré sa týkajú predovšetkým mimoriadne rozsiahlej daňovej trestnej činnosti, ale aj obžaloby, ktoré sa týkajú trestného činu machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe, ale aj trestných činov podľa § 261 a § 225, ktoré sú v niektorých prípadoch spojené aj s korupčnou trestnou činnosťou.

Rovnako tak viacero takýchto ekonomických káuz sa aktuálne nachádza v štádiu vyšetrovania po právoplatnom vznesení obvinenia, pred podaním obžaloby, alebo pred iným rozhodnutím v rámci prípravného konania.

Jednou z najväčších výziev súčasnosti bude pre orgány činné v trestnom konaní zachytiť a udržať trend pri dokazovaní trestnej činnosti, ktorá je páchaná v digitálnom priestore. Vyžívané sú rôzne sociálne siete, emailové kontá, kryptomeny, a preto musí ísť s týmto fenoménom ruka v ruke aj odborná pripravenosť a spôsobilosť orgánov činných v trestnom konaní. V tomto smere však bude nevyhnutné, aby na tieto trendy reagovala aj príslušná legislatíva, aby mohli orgány činné v trestnom konaní efektívne a účinne dokumentovať a dokazovať túto trestnú činnosť. Následne je nevyhnutné zamerať vzdelávanie súčasných vyšetrovateľov a prokurátorov na aktuálne trendy kyberzločinu, čo sa dnes už v podstate postupne deje, avšak ide skôr o začiatok na nastúpenej ceste.

3. Trestné stíhanie právnických osôb

Zákomom č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedený inštitút trestnej zodpovednosti právnických osôb, čím došlo k implementácii záväzkov a odporúčaní, ktoré Slovenská republika prijala ako člen medzinárodných organizácií. Novelou zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb vykonanou zákonom č. 312/2020 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť

1. januára 2021, bola do zákona doplnená možnosť aj vo vzťahu k právnickej osobe ukladať ochranné opatrenie zhabania časti majetku podľa § 83a Trestného zákona. Podstatou nového ochranného opatrenia je, že súd môže konfiškačne postihnúť majetok právnickej osoby, ak má za to, že určitá časť jej majetku je výnosom z trestnej činnosti na základe preukázania, že hodnota majetku, ktorú nadobudla alebo previedla na inú osobu v čase najviac päť rokov pred páchaním takéhoto trestného činu, v čase jeho páchania alebo po jeho spáchaní, je v hrubom nepomere k jej príjmom nadobudnutým v súlade so zákonom alebo na základe iných skutočností odôvodňujúcich takýto záver. Efekt predmetnej zákonnej zmeny by sa mal prejavíť v nasledujúcich rokoch.

Počet trestných vecí, v ktorých v roku 2022 došlo k trestnému stíhaniu právnickej osoby:

§	stíhané právnické osoby	obžalované právnicke osoby	dohoda o vine a treste právnických osôb	PZTS právnických osôb	odsúdené právnicke osoby
225	5	1	4	0	4
261	7	2	5	0	5
266	1	0	1	0	1
333	1	1	0	0	2
336	1	2	0	0	2
422b	1	1	0	0	0
spolu	16	7	10	0	14

V roku 2022 bolo trestne stíhaných 16 právnických osôb, čo je pokles oproti roku 2021 (47 osôb). Naproti minulému kalendárnemu roku je však badateľný nárast v početnosti odsúdených právnických osôb.

ČASŤ III.

ČINNOSŤ ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY PRED ZAČATÍM TRESTNÉHO STÍHANIA

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry vykonávali v roku 2022 dozor nad dodržiavaním zákonnosti aj v štádiu trestného konania pred začatím trestného stíhania vo veciach patriacich do jeho pôsobnosti. Ide predovšetkým o vybavovanie trestných oznámení od momentu ich nápadu až po rozhodnutie, či na jeho podklade bude alebo nebude začaté trestné stíhanie. Zo znenia Trestného poriadku totiž vyplýva, že vybavenie každého podania, ktoré svojim obsahom spĺňa znaky trestného oznámenia, prechádza dozorom prokurátora či už:

- vo fáze jeho prijatia prokurátorom a po jeho vyhodnotení prokurátorom, ktorý ho následne odovzdá na vybavenie policajtovi. Keďže partnerom Úradu špeciálnej prokuratúry na úrovni polície je spravidla vyšetrovateľ NAKA, trestné oznámenia sa odovzdali (§ 198 ods. 1 Trestného poriadku) tejto elitnej policajnej zložke s celoslovenskou pôsobnosťou. V prípade, ak Úrad špeciálnej prokuratúry obdržal trestné oznámenie patriace do pôsobnosti inej prokuratúry (napr. okresnej prokuratúry), bolo jej prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry odstúpené. V prípade pochybnosti o vecnej či miestnej príslušnosti podania boli zasielané na rozhodnutie Generálnej prokuratúry; tento postup prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry uplatňovali aj v prípade trestného oznámenia na nich samých, súvisiace s ich postupom v trestnom konaní (podozrenie zo zneužívania právomoci verejného činiteľa),
- na základe obligatórneho oboznámenia prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry s obsahom prijatého trestného oznámenia vyšetrovateľom, ktorý ho obdržal od oznamovateľa (§ 196 ods. 1 Trestného poriadku),
- vo fáze meritórneho rozhodovania o trestnom oznámení, t. j. v momente, keď vyšetrovateľ o podanom trestnom oznámení procesným spôsobom rozhodne (§ 197 Trestného poriadku a uvedené procesné rozhodnutie predloží na preskúmanie prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry). Prokurátor má právo takéto rozhodnutie zrušiť, prípadne rozhoduje o sťažnosti procesnej strany (oznamovateľa, poškodeného) smerujúcej proti spôsobu vybavenia trestného oznámenia.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry vybavovali vo fáze pred začatím trestného stíhania aj trestné veci zistené *ex offo*, na základe vlastných poznatkov, prameniáciach napr. z mediálnych správ a výstupov, resp. výberov z tlače alebo rezultujúce z výkonu prokurátorského dozoru v iných trestných veciach, pokiaľ na ne nereagovali orgány polície.

Postup pred začatím trestného stíhania bol viackrát usmerňovaný prokurátormi Úradu špeciálnej prokuratúry, a to záväzným pokynom a v prípade nestotožnenia sa s rozhodnutím vyšetrovateľa prokurátori zrušovali tieto rozhodnutia za súčasného uvedenia právnych dôvodov a pokynu, ako vo veci ďalej postupovať.

Počty trestných oznámení podaných v roku 2022 v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry vyplývajú z nasledujúcej tabuľky v porovnaní z predchádzajúcimi kalendárnymi rokmi:

	Nápad	Vybavené
2017	752	789
2018	1046	1128
2019	1056	1278
2020	1426	1392
2021	1523	1352
2022	1184	1349

Spôsoby rozhodnutí pred začatím trestného stíhania v trestných veciach v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry a ich počet v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami vyplývajú z nasledujúcej tabuľky:

Spôsob skončenia	2022	2021	2020
uznesenie § 197/1a – odovzdanie veci na priestupok	7	8	17
uznesenie § 197/1b – odovzdanie veci na disciplinárne konanie	4	3	1
uznesenie § 197/1c – odloženie veci, ak je trestné stíhanie neprípustné	2	5	1
uznesenie § 197/1d – odmietnutie veci	494	554	498
policajt odložil § 197/2	1		
Spolu	508	570	517

Vyššie uvedený prehľad jednoznačne demonštruje dlhodobú početnosť trestných oznámení, ktorými sa musia prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry zaoberať. Vyplýva z neho tiež skutočnosť, že už v predprípravnom trestnom konaní bola činnosť prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry aktívna. Trestné veci odovzdané na priestupkové konanie /§ 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku/ v zásade spadajú do oblasti extrémistickej kriminality. Uvedeným spôsobom sú postihované porušenia zákona menšej závažnosti.

Množstvo z podaní, ktoré obdržal Úrad špeciálnej prokuratúry, je nekonkrétnych, bez dostatočného popisu skutkových okolností, pre ktoré by mohlo byť začaté trestné stíhanie. Bolo už tradičnou úlohou prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry ohraničovať oznámené skutky a stanoviť, ktoré sú trestnoprávne relevantné, ktoré napĺňajú podozrenie zo spáchania priestupku, a ktoré v zásade

nepredstavujú, po obsahovej stránke, akékoľvek skutočnosti nasvedčujúce spáchaniu trestného činu.

Tak ako v minulých rokoch, aj v priebehu roka 2022, boli predmetom trestných oznámení aj podania fyzických osôb nespokojných s činnosťou štátnych orgánov, úradníkov, sudcov, prokurátorov, policajtov, predstaviteľov samosprávy a pod. Oznamovatelia niekedy nevedia ani popísať podstatné okolnosti skutku, ktorý oznamujú, subjektívne však pociťujú nezákonnosť a sú presvedčení, že dochádza k protiprávnemu konaniu. Protiprávnosť si potom spájajú automaticky s trestnou zodpovednosťou. Na Úrad špeciálnej prokuratúry sa podávatelia často obracajú aj preto, že zo svojho uhla pohľadu sa na všeobecných prokuratúrach či súdoch spravodlivosti nevedeli domôcť a nedôverujú miestnym (okresným, krajským) orgánom. Z dôvodu, že nebolo možné preukázať spáchanie konkrétneho trestného činu, oznámenia tohto typu zväčša končili odmietnutím veci v zmysle § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, prípadne odstúpením na okresné prokuratúry z dôvodu potreby zaoberať sa vecou v rámci ich príslušnosti.

Ako už bolo spomenuté, novelizáciou Trestného poriadku účinnou od 1. januára 2021 bola vecná príslušnosť Úradu špeciálnej prokuratúry rozšírená o novo zavedené skutkové podstaty trestných činov ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona a prijatia a poskytnutia nenáležitej výhody podľa § 336c a § 336d Trestného zákona.

Tak ako už bolo spomenuté, počet trestných oznámení pre prečin ohýbania práva, ktorými sa orgány činné v trestnom konaní v roku 2022 zaoberali, pritom dosiahol 114 vecí (v roku 2021 37 vecí)

ČASŤ IV.

ČINNOSŤ ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY V PRÍPRAVNOM KONANÍ

V roku 2022 napadlo do prípravného konania 435 vecí, vybavených bolo 472 vecí proti 603 osobám, pre porovnanie v roku 2021 napadlo do prípravného konania 467 vecí, vybavených bolo 506 vecí proti 820 osobám. Oproti predchádzajúcemu roku tak bol zaznamenaný mierny pokles počtu „novonapadnutých“ trestných vecí, avšak nenastal pokles pri počte vybavených trestných vecí.

Spôsob skončenia trestných vecí z trestného registra v roku 2022 vyplýva z nasledujúcej tabuľky:

Spôsob skončenia prípravného konania	počet vecí	počet osôb a PO
zastavené trestné stíhanie (§ 215) – známi páchatelia	32	55
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 2) – známi páchatelia	7	7
prerušené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného (§ 228 ods. 3)	11	15
podmienečne zastavené trestné stíhanie	2	2
podmienečne zastavené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného (§ 218)	6	9
podaná obžaloba	106	236
zastavené trestné stíhanie (§ 215) – neznámi páchatelia	100	-
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 1) – neznámi páchatelia	53	-
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 2) – neznámi páchatelia	3	-
dohoda o vine a treste	55	78
- počet výziev prokurátora	4	5
- počet návrhov obvinených a obhajcov	46	66
- počet konaní o dohode	56	82
- počet uzavretých dohôd	55	78
- na základe podnetu súdu	1	1
- počet dohôd uzavretých pred súdom	58	83

Mierny pokles zaznamenaný v počte nápadu nových trestných vecí na Úrad špeciálnej prokuratúry mal potom logicky obraz aj v nevýraznom poklese početnosti pri meritórnych rozhodnutiach, resp. návrhoch prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry podaných súdu po skončení vyšetrovania.

V rámci vykonávania dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry využívali efektívne oprávnenia vyplývajúce z ustanovenia § 230 ods. 2 Trestného poriadku. Vykonali 337 previerok vyšetrovacích spisov. Pričom je nutné zdôrazniť, že prokurátori navyše previerkovú činnosť procesných úkonov vykonaných policajtmí vykonávajú priebežne, nakoľko policajti po dohode s prokurátormi zasielajú zápisnice o úkonoch prokurátorom formou emailu, takže je možné efektívne reagovať na stav vecí. Policajtom dali 64 písomných

záväzných pokynov. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť fakt, že so zreteľom na charakter a najmä rozsah trestných vecí v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry, sa v rámci výkonu dozoru prokurátora využívajú veľmi intenzívne osobné konzultácie s vyšetrovateľmi, pri ktorých sa podrobne analyzuje skutkový a právny stav vecí s dôrazom na ďalší postup vo vyšetrovaní. Prokurátori vykonávajú rôzne formy konzultácie s vyšetrovateľmi a operatívnymi pracovníkmi NAKA prakticky na dennej báze. Previerky vyšetrovacích spisov by totiž nemali byť čisto formálnymi úkonmi, ktorých primárnym účelom je naplniť merateľné ukazovatele cieľov.

Prokurátori podľa § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku vrátili policajtom na doplnenie vyšetrovania 39 vecí, teda o 11 vecí viac ako v roku 2021. Podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku prokurátori zrušili 68 nezákonných alebo neopodstatnených rozhodnutí policajtov (o 38 viac ako v roku 2021).

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry využijúc oprávnenie podľa § 230 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku osobne vykonali po začatí trestného stíhania 16 výsluchov svedkov (v roku 2021 boli 4) a 4 výsluchy obvineného (v roku 2021 vykonali 1 takýto výsluch). Rovnako vykonali viaceré výsluchy v štádiu pred začatím trestného stíhania postupom podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku. Tieto zákonné oprávnenia prokurátori využívali v prípadoch, ak to uznali, so zreteľom na charakter a okolnosti vecí, za potrebné.

Obvinení (prípadne ich obhajcovia) spolu podali 340 sťažností (o 101 menej ako v roku 2021) proti rozhodnutiam policajtov, z ktorých bolo ku koncu kalendárneho roku 223 zamietnutých ako nedôvodných podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dôvodov uvedených v § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (podané oneskorene, opätovne alebo neoprávnenou osobou) bolo zamietnutých 13 sťažností. K zamietnutiu sťažnosti podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda že sťažnosť nebola prípustná, nedošlo.

Prokurátori z podnetu sťažnosti podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušili 8 rozhodnutí policajtov.

V 8 prípadoch prokurátor využil oprávnenie odňať vec policajtom a prikázať ju inému /§ 230 ods. 2 písm. f) Trestného poriadku/ z dôvodu prieťahov, nečinnosti či nerešpektovania pokynov prokurátora. Oproti roku 2021 ide o pokles o 6 vecí.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry podali návrh na vzatie do väzby vo vzťahu k 72 osobám (ide o pokles o 38 osôb oproti roku 2021, v roku 2020 - 110 osôb, v roku 2019 – 63 osôb, v roku 2018 – 69 osôb). Sudcovia pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu akceptovali 42 návrhov (v roku 2021 bolo vzatých do väzby 96 osôb, v roku 2020 bolo vzatých do väzby 101 osôb, v roku 2019 to bolo 57 osôb a v roku 2018 spolu 61 osôb). V 3 prípadoch prokurátori podali sťažnosť proti

uzneseníu Špecializovaného trestného súdu o nevzatí obvineného do väzby. Najvyšší súd ani v jednom prípade sťažnosti nevyhovel.

Z prostriedkov na zaistenie vecí podľa štvrtého až šiesteho dielu štvrtej hlavy Trestného poriadku a prostriedkov na zabezpečenie informácií podľa piatej hlavy Trestného poriadku bolo najčastejšie využívané odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky podľa § 115 Trestného poriadku. Prokurátori podali návrh na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky v 280 prípadoch (o 2 prípady viac ako v roku 2021), z ktorých bolo sudcom pre prípravné konanie akceptovaných 245 (v roku 2021 to bolo 252).

Prokurátori podali návrh na vykonanie domovej prehliadky v 159 prípadoch (oproti 166 v roku 2021), z ktorých bolo sudcom akceptovaných 148 (oproti 159 v roku 2021).

Návrh na vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov podali v 65 prípadoch (o 10 prípadov viac ako v roku 2021), z ktorých sudca akceptoval 63 (v roku 2021 bolo akceptovaných 49).

Prokurátori vydali príkazy alebo dali súhlas na prehliadku iných priestorov a pozemkov v 90 prípadoch (v roku 2021 ich bolo 135) a 74 príkazov na sledovanie osôb a vecí (v roku 2021 ich bolo 63).

V roku 2022 prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry zaistili postupom podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku (na konfiškáciu) celý majetok 32 osobám v 13 trestných veciach. Predbežný odhad jeho súhrnnej hodnoty sa pohybuje rádovo v miliónoch eur, pričom jeho hodnota je v priebehu dokazovania podrobnejšie kvantifikovaná v tom ktorom trestnom konaní. V nemalej miere sa využívali aj ďalšie zaisťovacie majetkové inštitúty podľa § 95 až 96g Trestného poriadku, slúžiace na odčerpanie výnosu z trestnej činnosti v prípadoch, v ktorých niet zákonných predpokladov na uloženie trestu prepadnutia majetku (teda v prípadoch, kedy sa nevyužíva § 425 Trestného poriadku), ale je možné očakávať uloženie trestu prepadnutia veci (výnosu z trestnej činnosti).

Na vyžiadanie údajov, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva, bankového tajomstva alebo daňového tajomstva alebo údajov z evidencie zaknihovaných cenných papierov, prokurátori udelili policajtom 209 súhlasov (o 22 menej ako v roku 2021).

Prokurátori podali 29 návrhov na vydanie príkazu na použitie agenta (o 1 menej ako v roku 2021), z ktorých Špecializovaný trestný súd akceptoval 26. Ani v jednom prípade nebol agent využitý na činnosť podľa § 117 ods. 2, alinea druhá Trestného poriadku, teda ako tzv. agent – provokatér. Vždy vystupoval ako tzv. agent kontrolór,

ktorý neinicuje spáchanie trestnej činnosti, len ju sleduje a dokumentuje konanie podozrivého.

V rámci medzinárodnej justičnej spolupráce nebol v roku 2022 podaný návrh na odovzdanie trestného stíhania do cudziny a cudzím justičným orgánom bolo zaslaných 91 dožiadaní o právnu pomoc (o 33 menej ako v roku 2021), z toho bolo 64 európskych vyšetrovacích príkazov. Najčastejšie išlo o výsluchy svedkov a zabezpečenie listinných dôkazov, ale aj o zaistenie peňažných prostriedkov na účte v banke v zahraničí, sledovanie či použitie informačno-technických prostriedkov.

Z uvedených údajov nepochybne vyplýva, že v roku 2022 sa oproti minulému roku významným spôsobom znížil počet úkonov zasahujúcich priamo do sféry práv a slobôd fyzických osôb, čo sa týka väzobného trestného stíhania. V prostredí plnenia úloh prokurátormi Úradu špeciálnej prokuratúry a príslušníkmi NAKA preto rozhodne nemožno hovoriť o akomsi nadužívaní trestnoprávných prostriedkov na zasahovanie do sféry osobnej slobody fyzických osôb. Na druhej strane je stále badateľný progres v oblasti zaisťovania výnosov z trestnej činnosti a ich konfiškácií, čo je priamo úmerné zlepšujúcim sa metódam finančného vyšetrovania, resp. ich aplikácii v praxi.

ČASŤ V.

SPOLUPRÁCA S POLÍCIOU

Tak ako v predchádzajúcich rokoch treba spoluprácu medzi Úradom špeciálnej prokuratúry a políciou považovať za korektnú, zodpovedajúcu postaveniu oboch orgánov. So zreteľom na charakter trestných vecí v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry je vykonávanie trestného konania sprevádzané už od jeho počiatkových štádií bezprostredným (osobným, emailovým) intenzívnym kontaktom prokurátora s policajtom, čomu zodpovedá spôsob výkonu dozoru prokurátora. Tento spôsob výkonu dozoru prokurátora sa osvedčil a je nevyhnutným. Veľkú rezervu Úrad špeciálnej prokuratúry stále vníma v samostatnosti a iniciatívnosti niektorých policajtov. Potenciálnu hrozbu pre plynulosť a bezprieťahovosť vyšetrovania predstavuje fluktuácia vyšetrovateľov a s tým spojené prerozdeľovanie spisov. V záujme intenzívneho prediskutovania pracovných a aplikačných problémov a pochybení, ako aj zvyšovania odbornosti a profesionality policajtov a prokurátorov, sú jednotlivými útvarmi Úradu špeciálnej prokuratúry organizované medzirezortné pracovné porady so zástupcami jednotlivých zložiek NAKA (v členení organizovaný zločin, korupcia a ekonomická kriminalita).

ČASŤ VI.

ČINNOSŤ ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY V SÚDNOM KONANÍ

V roku 2022 bolo odsúdených 226 osôb, v roku 2021 bolo odsúdených 239 osôb. Jednalo sa o rozsudky Špecializovaného trestného súdu, ale aj o rozsudky všeobecných súdov, pokiaľ prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry podal obžalobu na vecne príslušný okresný súd v prípadoch, ktoré nepatrili do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu.

Oslobodených bolo 17 osôb, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje nárast o 3 osoby.

Úspešnosť obžalôb prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry tak v roku 2022 dosiahla 93 % (oproti 94 % v roku 2021).

Súdy schválili uzavreté dohody o vine a treste s 83 obvinenými, čo predstavuje pokles o 26 osôb oproti roku 2021. Okrem toho súdy vrátili prokurátorovi na konanie o dohode o vine a treste 1 vec proti 1 obvinenému (o 4 veci menej ako v roku 2021). Jednalo sa o prípad, keď obvinený v prípravnom konaní odmietal uzavretie dohody o vine a až na súdnom konaní oznámil, že súhlasí s uzavretím dohody o vine a treste.

Špecializovaný trestný súd odmietol a (následne) právoplatne vrátil v roku 2022 prokurátorovi obžalobu v piatich prípadoch. Išlo najmä o prípady, kedy bolo konštatované porušenie práva obvineného na záverečné preštudovanie spisu (§ 208 Trestného poriadku), napríklad z dôvodu, že pri povinnej obhajobe vypovedali obhajcovia obvinenému počas vykonávania úkonu plnomocenstvá, resp. nebolo procesným postupom preverené podozrenie z obštrukčného konania obvineného, ktoré viedlo k neakceptovaniu potvrdenia o jeho práceneschopnosti. V stručnosti teda išlo o právnu otázku, či zaslané potvrdenie o práceneschopnosti obvineného spĺňalo alebo nespĺňalo náležitosti ustanovené v § 120 ods. 2 Trestného poriadku.

Prokurátori podali v roku 2022 proti rozsudkom 174 odvolaní. V 41 prípadoch bolo odvolanie úspešné a v 28 prípadoch čiastočne úspešné.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry podali v roku 2022 celkovo 38 sťažností proti rôznym rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu a všeobecných súdov, teda o 21 viac ako v roku 2021, z čoho 19 sťažností nadriadený súd zamietol ako nedôvodné.

V roku 2022 bolo podaných 45 odporov proti trestným rozkazom Špecializovaného trestného súdu, kým v roku 2021 to bolo 7.

Vo vzťahu k súdному konaniu je však potrebné jednoznačne vyzdvihnúť rýchlosť konania Špecializovaného trestného súdu. Tento súd je v stave rozhodnúť aj rozsiahle neväzobné trestné veci (kde je veľký počet obvinených osôb) v primeranom čase. V tomto je viditeľný markantný rozdiel medzi rýchlosťou konania na Špecializovanom trestnom súde a na iných prvostupňových súdoch – napríklad na okresných (mestských) súdoch v sídle kraja, ktoré konajú a rozhodujú niektoré závažné trestné kauzy (§ 16 Trestného poriadku). Bez ambície hodnotiť rýchlosť konania na okresných (mestských) súdoch v sídle kraja je zrejmé, že viaceré mimoriadne závažné trestné kauzy nie sú rozhodnuté ani po viac ako 10 rokoch od podania obžaloby. Dôkazom markantného rozdielu v rýchlosti konania na Špecializovanom trestnom súde a ostatných súdoch je aj skutočnosť, že prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry nemuseli ani v jednom prípade podať na nadriadený súd sťažnosť na nečinnosť (§ 55 ods. 3 Trestného poriadku).

ČASŤ VII.

APLIKAČNÉ, ORGANIZAČNÉ, PERSONÁLNE PROBLÉMY A NÁVRHY OPATRENÍ

1. Aplikačné problémy

V činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry aktuálne aplikačné problémy (v užšom zmysle tohto pojmu), teda ako rozdielnosti názorov na procesný postup alebo na výklad hmotnoprávných inštitútov medzi prokurátormi a policajtmi, prípadne sudcami, v zásade nie je registrovaný.

Úrad špeciálnej prokuratúry však vníma, v niektorých oblastiach pomerne naliehavo, nedostatky v rovine legislatívnej.

Za najzávažnejší považuje problematiku legislatívnej úpravy súvisiacej s vymedzením príslušnosti na konanie v trestných veciach týkajúcich sa neoprávneného nakladania s prostriedkami Európskej únie alebo orgánmi Európskej únie spravovanými. Pôvodnou ideou pri kreovaní úniijného orgánu Európskej prokuratúry bolo vytvoriť úrad príslušný na postihovanie trestných činov postihujúcich (v určitom kvalifikovanom rozsahu) peňažné prostriedky patriace alebo spravované Európskou úniou a jej orgánmi.

V podmienkach Slovenskej republiky však aktuálne nastavenie Trestného zákona reálny výkon kompetencií Európskej prokuratúry veľmi výrazným spôsobom obmedzuje a výkon takmer celej agendy, ktorá podľa pôvodnej idey mala byť realizovaná Európskou prokuratúrou, naďalej zabezpečuje Úrad špeciálnej prokuratúry.

Problém je spôsobený tým, že v súlade s čl. 25 ods. 3 písm. a) nariadenia Rady (EÚ) 217/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, sa Európska prokuratúra, až na určité výnimky musí zdržať výkonu svojej právomoci v súvislosti s akýmkoľvek trestným činom, ktorý patrí do jej pôsobnosti, ak horná hranica trestnej sadzby stanovená vo vnútroštátnom práve za tento trestný čin je rovnaká alebo nižšia, ako horná hranica trestnej sadzby za tzv. neoddeliteľne spojený trestný čin, ktorý však do jej pôsobnosti nepatrí.

V praxi prevažnú väčšinu prípadov, v ktorých dochádza k zneužívaniu peňazí z európskych fondov, predstavujú také situácie, v ktorých dochádza k participácii financovania z prostriedkov Európskej únie, ale aj prostriedkov štátneho rozpočtu v určitom pomere, najčastejšie 85:15, 80:20 a podobne.

Ak dôjde k zneužitiu poskytnutej podpory či dotácie, škoda vzniká tak na úrovni Európskej únie (v rozsahu 85 či 80 %), ako aj na úrovni Slovenskej republiky (v rozsahu participácie, teda najčastejšie 15 či 10 % z poskytnutej dotácie). Následok na rozpočte Európskej únie je potrebné kvalifikovať ako trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona, ktorý patrí (ak ide o škodu v kvalifikovanej výške) do pôsobnosti Európskej prokuratúry. Súčasne s ním však dochádza k poškodeniu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky kvalifikovateľnom ako subvenčný podvod podľa § 225 Trestného zákona, ktorý je s trestným činom podľa § 261 Trestného zákona neoddeliteľne spojený a patrí do pôsobnosti slovenských orgánov. Nakoľko pri trestnom čine subvenčného podvodu je aj pri nižšom rozsahu (10 - 15 % zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky oproti 80 - 85 % z rozpočtu Európskej únie) v zásade vždy prísnejšia trestná sadzba ako pri trestnom čine poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, príslušným na stíhanie je v zásade vždy prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry. Nastala teda paradoxná situácia, keď z Úradu špeciálnej prokuratúry na Európsku prokuratúru odišli 4 prokurátori, ale agenda v podstate celá zostala na Úrade špeciálnej prokuratúry.

Ďalším zásadným a dlhodobým legislatívne nesprávnym nastavením je celkové koncipovanie trestného procesu ako procesu príliš formalizovaného a tým aj zdĺhavého. Na úrovni prípravnej fázy, ako aj súdnej fázy konania by malo dôjsť k takým zmenám, ktoré by zvýraznili súdnu fázu konania a zásadným spôsobom obmedzili opakovanie výsluchov osôb a oboznamovanie takého listinného a iného dôkazného materiálu, ktorý je stranám, ako aj súdu známy a stranami nerozporovaný.

Tak ako aj v minulosti sa Úrad špeciálnej prokuratúry domnieva, že v rámci legislatívnych úprav je potrebné (vzhľadom na ustálenú judikatúru) pre úspešné objasnenie trestných činov úkladných vražd a prípadne aj trestných činov vydieračských únosov v štádiu prípravy zmeniť ustanovenie Trestného poriadku vo vzťahu k inštitútu agenta. Príkladmo pre riadne vyšetrenie prípravy úkladnej vraždy je potrebné, aby mohla byť pri tomto obzvlášť závažnom trestnom čine ustanovená za agenta aj osoba, ktorá nie je príslušníkom Policajného zboru. V praxi pôjde

o osobu, ktorá bola oslovená priamo objednávateľom vraždy a ktorá to oznámila polícii. Podľa aktuálneho právneho stavu a judikatúry táto osoba nemôže ďalej konať podľa pokynov objednávateľa. Môže len do prostredia uviesť policajného agenta. V reálnom živote je nanajvýš nepravdepodobné, aby sa objednávateľ úkladnej vraždy namiesto osoby, ktorú pôvodne oslovil a ktorej dôveruje, začal rozprávať o objednávke s osobou, ktorú dovtedy nepoznal – policajným agentom.

Ako nedostatok sa javí aj nemožnosť podmiennečne zastaviť trestné stíhanie spolupracujúcemu obvinenému (resp. poskytnúť iný adekvátny zákonný benefit), ktorý spolupracoval pri objasnení úkladnej vraždy. V súčasnej právnej úprave je to možné, len ak ide o úkladnú vraždu spáchanú organizovanou skupinou. Častokrát ide o korunného svedka, bez ktorého by nebolo možné vôbec objasniť úkladnú vraždu (alebo jej prípravu).

K problematike inštitútu mimoriadneho zrušovacieho oprávnenia generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 363 Trestného poriadku Úrad špeciálnej prokuratúry ako prospešné a nevyhnutné považuje minimálne výraznejšie zredukovať typológiu rozhodnutí podliehajúcich tomuto prieskumnému oprávneniu. Obvinenými sú nezriedka *ad absurdum* podľa tohto ustanovenia napádané úplne všetky typy rozhodnutí policajta a prokurátora vrátane uznesení o pribratí znalca a pod., čo neúmerne predlžuje konanie. Za optimálnu Úrad špeciálnej prokuratúry považuje pôvodnú zákonnú úpravu § 363 Trestného poriadku (do roku 2015), ktorá umožňovala aplikáciu tohto procesného postupu len v prípade meritórnych rozhodnutí, ktoré vytvárajú prekážku *res judicata*.

Pri vedení trestných konaní proti zločineckým skupinám by bolo vhodné zmeniť znenie § 14 písm. j) Trestného poriadku tak, aby išlo o príslušnosť na postihovanie všetkých trestných činov spáchaných zločineckou skupinou. Pri stíhaní členov zločineckej skupiny „len“ za zločiny (najmä poškodzovanie cudzej veci, nedovolené ozbrojovanie, falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny) nie je možné podať obžalobu na Špecializovaný trestný súd a zbytočne sa zaťažujú okresné sudy prípadmi, ktoré sú rozsahom vykonávania dôkazov, resp. ich povahou vhodné pre Špecializovaný trestný súd (väčšinou veci dozoruje Úrad špeciálnej prokuratúry na základe výnimky z vecnej príslušnosti), pričom pre efektívnosť stíhania je väčšinou dozor vždy na Úrade špeciálnej prokuratúry. Pokiaľ je vo vecnej príslušnosti zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a obzvlášť závažné zločiny páchané zločineckou skupinou, nedáva zmysel, prečo by to nemohli byť aj zločiny a prečiny spáchané zločineckou skupinou.

Pri riešení trestného činu podľa § 266 Trestného zákona naďalej v aplikačnej praxi prevládajú rozporné právne názory na výklad pojmu škoda v ustanovení § 266 ods. 3 písm. a) Trestného zákona, a preto by bolo žiaduce odstrániť tento aplikačný nedostatok zmenou dotknutej legislatívy.

Zákon č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým boli novelizované aj trestné kódexy, je účinný od 1. januára 2021 a v určitej miere prináša svoje výsledky. Pozitíva už boli uvádzané vyššie v súvislosti s razantným nárastom zaisťovaného majetku. Zavedenie nových zaisťovacích inštitútov a spružnenie tých existujúcich významnou mierou prispieva k efektívite trestného stíhania – zvlášť pri trestnom stíhaní zločineckých skupín (aj tých v „bielych golieroch“), korupčných trestných činov a „prania špinavých peňazí“. Určité nedostatky vidieť v činnosti samotného Úradu pre správu zaisteného majetku, predovšetkým v rigidite nastavených systémov, ktoré mu neumožňujú pružnejšie spolupracovať s políciou a prokuratúrou. Úrad však ešte len hľadá optimálny model svojho vnútorného fungovania a treba veriť, že spolupráca sa bude zlepšovať.

2. Organizačné a personálne problémy

Jednoznačne najvýraznejším limitujúcim faktorom čo najefektívnejšieho plnenia úloh Úradu špeciálnej prokuratúry je dlhodobá neobsadenosť všetkých funkčných miest prokurátorov, ktorá rokmi pretrváva na úrovni 15 a viac percent plánovaného stavu. V tejto súvislosti by pozitívnou zmenou bola taká úprava výberových konaní, v ktorých by prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry vybrali prevažne zástupcovia Úradu špeciálnej prokuratúry tak, ako je tomu ostatne na úrovni krajských prokuratúr, ktoré v zásade organizujú výberové konania na prokurátorov vo svojich obvodoch samostatne.

3. Návrhy opatrení na zefektívnenie činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry

Popri riešení personálnych problémov uvedených vyššie by k zefektívneniu činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry nepochybne prispela taká legislatívna úprava ustanovenia § 51 ods. 1 prvá veta zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, v dôsledku ktorej by o vydaní výnimky, ktorou sa určuje príslušnosť na konanie, rozhodoval v agende Úradu špeciálnej prokuratúry špeciálny prokurátor, a nie generálny prokurátor.

Podľa uvedeného ustanovenia zákona na zabezpečenie plnenia úloh prokuratúry môže generálny prokurátor a v rozsahu svojej pôsobnosti aj krajský prokurátor určiť výnimky z ustanovení § 46 až 50.

Ak zákon oprávňuje v otázke určovania príslušnosti na konanie v medziach jeho územnej pôsobnosti krajského prokurátora (ktorý tak robí samostatne, bez ingerencie iného orgánu), o to skôr by takýmto oprávnením mal disponovať špeciálny prokurátor, ktorý je námestníkom generálneho prokurátora.

Po presune všetkých úkonov sudcu pre prípravné konanie z pracoviska Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici na Špecializovaný trestný súd

v Pezinku od polovice októbra 2020, by bolo ďalším žiadaným opatrením postupné celkové zrušenie pracoviska Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici a umiestnenie celého súdu v Pezinku tak, ako to bolo pôvodne plánované pri vzniku obidvoch špecializovaných zložiek, čím by boli obidve špecializované zložky v jednom meste. Pre Úrad špeciálnej prokuratúry by zastavenie neustáleho cestovania do Banskej Bystrice prinieslo obrovskú časovú, ako aj finančnú úsporu. Samozrejme, rozumieme, že zrušenie pracoviska Špecializovaného trestného súdu si vyžaduje riešenie kapacitných možností areálu v Pezinku, vrátane výstavby nových pojednávacích miestností.

Zároveň by zefektívnenie malo spočívať v zavedení elektronického spisu, ktorý by sa predkladal z úrovne NAKA na Úrade špeciálnej prokuratúry a následne na Špecializovaný trestný súd, a s tým aj súvisiace vytvorenie šifrovaného prenosu utajovaných skutočností prostredníctvom elektronických prostriedkov. Toto by umožnilo urýchlenie predkladania tak spisu a návrhov na použitie informačno-technických prostriedkov v prípravnom konaní vzhľadom na vecnú príslušnosť pre celé územie Slovenskej republiky, ako aj zrýchlenie vykonávania úkonov v prípravnom konaní.

ZÁVER

Úrad špeciálnej prokuratúry je osobitnou súčasťou Generálnej prokuratúry a plní úlohy určené zo zákona. Pre výkon plnenia funkcií je potrebné personálne doplniť úrad podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 81 zo dňa 10. februára 2021.

V priebehu osemnástich rokov (2004 - 2022) pôsobenia sa potvrdila oprávnenosť existencie Úradu špeciálnej prokuratúry, Špecializovaného trestného súdu a špecializovaných policajných zložiek zameraných na boj proti korupcii a najzávažnejším formám kriminality. Úrad špeciálnej prokuratúry pôsobil v roku 2022 ako konsolidovaná inštitúcia, na ktorej pracoval síce nedostatočný počet prokurátorov, avšak prokurátorov vedomých si významu svojej práce a zodpovednosti voči spoločnosti. Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry úspešne skončili stovky vecí, počínajúc korupciou a končiac závažnou ekonomickou kriminalitou a zločineckými skupinami (vrátane právoplatného ukončenia trestného stíhania bývalého špeciálneho prokurátora). Osobitne je potrebné zdôrazniť, že na Špecializovaný trestný súd podali obžaloby na páchatel'ov viacerých zločineckých skupín v kauzách, ktoré vyvolali neobvyklú pozornosť verejnosti a v niektorých z týchto vecí už aj bolo vykonané súdne konanie. Ako už bolo uvedené vyššie, aj v skutkovo a právne náročných a rozsiahlych veciach prebieha súdne konanie na Špecializovanom trestnom súde v zásade bez priet'ahov, a teda konanie pred týmto súdom reálne garantuje ústavné právo zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov by malo byť

efektívnou garanciou známeho právneho princípu, že oneskorená spravodlivosť je odopretím spravodlivosti.

Úrad špeciálnej prokuratúry v rozsahu svojej pôsobnosti vo verejnom záujme vykonáva rozsiahle opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti využíva všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Ako vyplýva z obsahu tejto správy, v roku 2022 bolo vznesené obvinenie veľkému počtu osôb, ktoré pôsobili vo vysokých verejných funkciách alebo mali výrazný (nezákonný) vplyv na fungovanie orgánov verejnej moci. V nastúpenom trende sa pokračuje aj v roku 2023. Reakciou na tento stav boli opakované a stupňujúce sa útoky na prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry a sudcov Špecializovaného trestného súdu. Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry svoju nezávislosť a nestrannosť preukazujú pri výkone dozoru v prípravnom konaní a následne pri zastupovaní obžaloby v súdnom konaní. Vysokú mieru odbornosti prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry potvrdzujú aj vyššie uvedené štatistické ukazovatele – vrátane vysokého percenta úspešnosti obžalôb a iných návrhov v súdnom konaní.

Úrad špeciálnej prokuratúry rešpektuje výsostnú právomoc zákonodarnej moci nastaviť pravidlá trestnej politiky a trestného procesu. Je však potrebné sa zmieniť, že mnohé inštitúty, ktoré boli zakotvené v trestnom práve dlhé roky (úprava a lehoty väzby, obligatórny trest prepadnutia majetku, inštitút spolupracujúceho obvineného, prehliadka advokátskych kancelárií), sú spochybňované práve v súčasnosti, kedy prebiehajú intenzívne trestné stíhania (bývalých) vysokých predstaviteľov verejnej moci, „bielych golierov“, oligarchov či zástupcov vplyvných finančných skupín.

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry v roku 2022 splnili svoje úlohy vyplývajúce im z Trestného zákona a z Trestného poriadku, ako aj zo zákona o prokuratúre. Sú ich pripravení plniť aj v roku 2023.